

سرمایه گذاری در بورس

پروژه دات کام – مرجع دانلود پروژه و مقالات دانشجویی

www.Prozhe.com

با عضویت در سایت پروژه دات کام میتوانید فایل ورد این پروژه را دریافت نمایید. عضویت در پروژه دات کام رایگان است

مقدمه

حیطه فعالیت بورس اوراق بهادار با معاملات مربوط به انواع اوراق بهادار همانند سهام عادی، سهام ممتاز، اوراق قرضه و اوراق مشارکت (مختص ایران)، مرتبط می‌باشد. بورس اوراق بهادار مکانیزمی را فراهم می‌کند تا از طریق آن پساندازهای اندک جامعه به سرمایه‌گذاری‌های کلان اقتصادی تبدیل شود. این ابزار کارآمد در کشورهای پیشرفته دارای قدمت طولانی و در کشور ایران دارای پیشینه کوتاه‌مدت می‌باشد. در ایران شروع فعالیت رسمی بورس به سال ۱۳۴۶ بر می‌گردد ولی آغاز فعالیت اصلی آن از سال ۱۳۶۸ که همراه با اولین برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی است می‌باشد.

با توجه به اینکه بازار بورس اوراق بهادار رکن اصلی بازار سرمایه و بازار مالی است، توسعه متناسب دو بخش اصلی اقتصاد یعنی بخش مالی و واقعی از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. طبق تئوری‌های اقتصادی در صورت هر گونه اخلال در رشد و توسعه بخش‌های مذکور یا عدم توسعه متناسب آنها، رشد و توسعه اقتصادی دچار مشکل خواهد شد. کشورهای توسعه یافته همواره دارای بخش مالی قدرتمندی هستند که بازار پول و بازار سرمایه می‌باشند.

عدم توسعه مناسب بازار سرمایه به عنوان زیر مجموعه مهمی از بخش مالی علاوه بر ایجاد فشار مضاعف بر سیستم پولی کشور، باعث شده که واحدهای تولیدی و خدماتی از مزایای یک بازار سرمایه فعال و پویا محروم گردند. مهم‌ترین هدف بازار سرمایه این است که با اجرای فرآیند سالم‌سازی و شفافیت، پسانداز کنندگانی که دارنده منابع مالی می‌باشند و هدف کسب سود و بازده معقول دارند را به اشخاص حقوقی و واحدهای اقتصادی که برای توسعه فعالیت‌های خود نیاز به منابع مالی دارند پیوند دهد.

اثر بورس اوراق بهادار در هر اقتصادی غیر قابل انکار می‌باشد و مشارکت کنندگان در این بازار اعم از سرمایه‌گذاران و صادرکنندگان اوراق بهادار از مزیت‌های آن بهره‌مند می‌گردند.

از دیدگاه اقتصادی، نقش بورس اوراق بهادار از چهار بعد قابل تأمل است:

الف: جمع‌آوری سرمایه‌های جزیی و پراکنده و یک کاسه کردن آنها در جهت تجهیز منابع مالی شرکتها
انتشار سهام و فروش اوراق قرضه یکی از مطمئن‌ترین راههای جمع‌آوری وجوده لازم برای سرمایه‌گذاری است. واحدهای تولیدی و تجاری به عوض استقراض از نظام بانکی می‌توانند تحت ضوابطی از طریق انتشار سهام یا فروش اوراق قرضه در بورس نیازهای مالی خود را تأمین کنند. در گذشته ایجاد واحدهای کوچک با تأمین سرمایه از سوی یک شخص یا یک خانواده میسر بود. در حالیکه امروزه دیگر تأسیس واحدهای بزرگ تولیدی و تجاری چنان سرمایه‌انبوهی را می‌طلبند که از توان مالی یک فرد یا خانواده خارج است.

بورس مکانی است که این واحدها با انتشار سهام قادر هستند سرمایه‌های پرآکنده را جمع‌آوری کرده و در پروژه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری نمایند.

ب: توزیع عادلانه درآمد و ایجاد احساس مشارکت

با تقسیم مالکیت‌های بزرگ از طریق فروش سهام آنها در بورس اوراق بهادر از دید اقتصاد کلان به هدف‌های توزیع عادلانه‌تر درآمد و نیز احساس مشارکت در عموم افراد جامعه در فعالیت‌های تولیدی و تجاری کمک زیادی می‌کند. حتی چنانچه امکان تأمین منابع سرمایه‌گذاری‌های بزرگ با استقراض بانکی میسر شود. مع‌هذا انتشار و فروش سهام به عموم به منظور تأمین منابع مالی مرجح است. بسیاری از جامعه‌شناسان توزیع مالکیت را بین عموم طبقات به لحاظ اجتماعی مفید می‌دانند. امری که از دو قطبی شدن جامعه جلوگیری می‌کند و ناآرامی‌های اجتماعی را تخفیف می‌دهد.

ج: ایجاد یک بازار رقابتی کامل

که در آن تعداد زیادی خریدار و فروشنده به نحوی عادلانه تحت مکانیزم بازار یعنی عرضه و تقاضا به فعالیت می‌پردازند و هر کس می‌تواند آزادانه اوراق بهادر را خریداری و یا به فروش برساند. ضمناً شرکت‌های بورسی ملزم هستند اطلاعات مالی و گزارش‌های مربوط به اتفاقات مهم و سرمایه‌گذاری‌ها و کلّاً هر اطلاعاتی که روی قیمت سهام اثرگذار است و محرمانه نباشد را به صورت سه‌ماهه، شش‌ماهه، نه ماهه و سالیانه به بورس ارسال نموده و بورس پس از بررسی، آنها را منتشر می‌نماید.

د: تخصیص مطلوب منابع

وجود فضای یک بازار کامل در بورس اوراق بهادر، تخصیص مطلوب منابع را میسر می‌سازد. بورس اوراق بهادر با تعیین بهای رقابتی سهام به عنوان ابزار انتظامی اقتصاد، مدیران غیر کارا و ضعیف را تنیبیه و مدیران مبتکر و قادرمند را تشویق می‌کند. یک شرکت زیان‌ده نمی‌تواند از طریق بورس به تأمین نیازهای مالی خود اقدام نماید.

مزایای بورس اوراق بهادر از سه دیدگاه اقتصاد کلان، سرمایه‌گذاران و شرکت‌های سرمایه‌پذیر

الف) مزایای بورس اوراق بهادر از دیدگاه اقتصاد کلان

- ۱- جمع‌آوری سرمایه‌های جزئی و پرآکنده و انباشت آن برای تجهیز منابع مالی شرکت‌ها
- ۲- بکار گیری پساندازهای راکد در امر تولید و تأمین مالی دولت و موسسات
- ۳- کنترل حجم پول، نقدینگی و تورم از طریق انتشار سهام و اوراق قرضه (مشارکت)

- ۴- بورس به مثابه بازار رقابت کامل (تعداد زیاد خریدار و فروشنده، آزادی ورود و خروج از بازار، شفافیت اطلاعات و تخصیص مطلوب منابع)
- ۵- رشد تولید ناخالص ملی، افزایش اشتغال و کمک به حفظ تعادل اقتصادی کشور
- ۶- فراهم نمودن توزیع عادلانه ثروت از طریق گسترش مالکیت عمومی و ایجاد احساس مشارکت عمومی
- ۷- افزایش درجه نقدینگی ثروت افراد

ب) مزایای بورس اوراق بهادر از دیدگاه سرمایه‌گذاران

- ۱- خرید سهام و اوراق بهادر برای کسب بازده مناسب و پوشش در مقابل تورم
- ۲- اطمینان از گزینه سرمایه‌گذاری به دلیل شفافیت اطلاعات
- ۳- قابلیت نقدینگی اوراق بهادر و سهولت نقل و انتقال سهام و استفاده از معافیت‌های مالیاتی
- ۴- مشارکت در فرآیند تصمیم‌گیری برای اداره شرکت‌ها
- ۵- ایجاد یک بازار دائمی و مستمر که امکان سرمایه‌گذاری بلند مدت و کوتاه مدت را فراهم می‌نماید.
- ۶- وجود طیف‌های متنوع از اوراق بهادر از نظر درجه بازدهی و خطر پذیری برای سرمایه‌گذار
- ۷- برقراری سیستم‌ها و روش‌هایی که از طریق آن، خرید و فروش اوراق بهادر منظم و رسمی گردد.
- ۸- حمایت از سرمایه‌گذاران کوچک و احساس مشارکت در امور تولیدی و تجاری
- ۹- نظارت مضاعف بر فعالیت شرکت‌ها در چارچوب استانداردها و آئین‌نامه‌های بازار سرمایه

ج) مزایای بورس اوراق بهادر از دیدگاه واحد اقتصادی (شرکت‌های سرمایه‌پذیر)

- ۱- سهولت در تأمین مالی از طریق انتشار سهام و سایر اوراق بهادر
- ۲- افزایش اعتبار داخلی و خارجی و تأمین مالی با به وثیقه گذاردن سهام شرکت در بازارهای مالی داخلی و خارجی
- ۳- تعیین ارزش بازار بر اساس قانون عرضه و تقاضا تا زمانیکه نام شرکت در تابلو بورس درج باشد.
- ۴- سهولت در تغییر ترکیب سهام‌داری و انتقال مالکیت
- ۵- به وجود آمدن دیدگاهی مطلوب در سرمایه‌گذاران با کاهش ریسک واحد اقتصادی و امکان تأمین مالی با هزینه کمتر
- ۶- برخورداری از مزایای خاص و اعتباری مانند افزایش سقف تسهیلات بانکی و انتشار اوراق مشارکت
- ۷- انتشار اوراق مشارکت بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی و فقط با مجوز بورس اوراق بهادر
- ۸- برخورداری از معافیت‌های مالیاتی
- ۹- تبیین چشم‌انداز فعالیت شرکت در آینده و ارزیابی عملکرد شرکت

۱۰- ارتقاء سطح اعتماد عمومی و استفاده از مشارکت عمومی در توسعه شرکت

بازارهای مالی

بازارهای مالی بازارهایی هستند که در آنها داراییهای مالی مبادله می‌شوند. داراییهای مالی داراییهای کاغذی هستند مثل سهام و اوراق قرضه و ارزش آنها به ارزش تولیدات و خدمات ارایه شده توسط شرکتهای متشرکننده آنها وابسته است. تفاوت داراییهای مالی ب داراییهای واقعی در اینست که داراییهای واقعی ماهیت فیزیکی دارند مانند اتومبیل، املاک و مستغلات، وسایل منزل و

در همه جای دنیا یکی از راههای سرمایه گذاری خرید داراییهای مالی است. مزیت خرید داراییهای مالی نسبت به خرید داراییهای واقعی از دیدگاه اقتصادی اینست که اولاً دارایی واقعی کالای مصرفی است نه وسیله پس انداز و سرمایه گذاری. دوم اینکه خرید داراییهای واقعی و بلااستفاده نگه داشتن آنها به امید گرانتر شدن در آینده به معنای بلااستفاده نگه داشتن منابع کشور است و ارزش افزوده ای ایجاد نمی‌کند. مگر آنکه ازان استفاده شود مثل اینکه شخصی اتومبیل و یا خانه‌ای بخردو آن را جاره دهد.

چند نوع از داراییهای مالی عبارتند از: سپرده‌های سرمایه گذاری در بانکها، طرح‌های بازنیستگی که توسط صندوقهای بازنیستگی ارایه می‌شود، انواع بیمه نامه‌های شرکتهای بیمه و درنهاشت ائراق بهادر قابل دادوستد در بورس اوراق بهادر که توسط کارگزاران خرید و فروش می‌شود.

در اقتصاد بازارهای مالی را بر اساس معیارهای مختلفی تقسیم می‌کنند که دو نمونه اصلی آنها به شرح زیر است :

۱- طبقه‌بندی بر اساس سررسید حق مالی

- (الف) بازار پول
- (ب) بازار سرمایه

در بازار پول اوراق بهادری که زمان سررسید آنها کمتر از یک سال است مبادله می‌شوند. و در بازار سرمایه اوراق بهادری که زمان سررسید آنها بیش از یک سال باشد دادوستد می‌شوند. در بازار پول بانکها و صرافی‌ها فعالیت دارند و بازار سرمایه نیز عمدهاً بورس اوراق بهادر را شامل می‌شود.

۲- طبقه‌بندی بر اساس مرحله انتشار

- (الف) بازار اولیه

ب) بازار ثانویه

اوراق بهاداری که برای اولین بار توسط دولت و یا شرکتها منتشر می شود در این بازار پذیره نویسی می شوند. نماد بازار اولیه در کشور مبانک است. در واقع تاسیس هر شرکت و یا شروع هر فعالیت اقتصادی در بازار اولیه صورت می گیرد. در بازار ثانویه اوراق بهاداری که در بازار اولیه پذیره نویسی شده اند مورد داد و ستد مجدد قرار می گیرند و نماد آن در کشور ما بازار بورس اوراق بهادار است.

همانطور که اشاره شد بازار بورس بازار ثانویه است. یعنی در بورس شرکتی تاسیس نمی شود و فقط سهام شرکتها پذیرفته شده که قبل از تاسیس شده و چند سال فعالیت کرده اند، مورد معامله قرار می گیرد.

واسطه های مالی

تمام شرکتها و فعالین بازارهای مالی را می توان واسطه های مالی می توان واسطه های مالی را به شکل زیر طبقه بندی کرد :

۱- واسطه های مالی بانکی (مقامات پولی و بانکهای سپرده پذیر)

الف) بانک مرکزی ب) سایر نهادهای بانکی ج) بانکهای سپرده پذیر

۲- واسطه های مالی غیر پولی

الف) شرکتها ب) بیمه

ب) شرکتها سرمایه گذاری

ج) صندوق بازنیستگی و احتیاطی

د) اتحادیه های اعتباری

ر) سازمانهای وام و پس انداز، صندوقهای پس انداز با هدفهای خاص (تعاونی های اعتباری)

ز) شرکتها تامین مالی (به مجموعه ای از واسطه های مالی که در اعطای وام به بنگاهها و مصرف کنندگان تخصص دارند گفته می شود)

ه) شرکتها اجاره بلند مدت (شرکتها بی هستند که دارایی های بادوام و ملموس نظیر ماشین آلات را خریداری می کنند و آنها را به شکل اجاره در اختیار افراد حقیقی و حقوقی قرار می دهند)

۳- سایر موسسات ارائه کننده خدمات مالی

الف) کارگزاران بورس اوراق بهادار

ب) دلالان بورس اوراق بهادر

ج) بانک های سرمایه گذار (Investment Bank)

د) بانکهای رهنی

بانکهای سرمایه گذاری سازمانهایی هستند که اعتبارات میان مدت و بلندمدت در اختیار وام گیرندگان می گذارند. این بانکها انتشار سهام و اوراق قرضه جدید دولتی را تعهد می کنند.

بانکهای رهنی فعالیتی مشابه بانکهای سرمایه گذاری دارند. این بانکها اوراق بهادر رهنی ناشی از ساخت خانه ها و مجمعه های مسکونی جدید و بنگاههای تجاری را به دست می آورند و آنها را نزد وام دهندها بلندمدت مانند شرکتهای بیمه، صندوقهای بازنیستگی و بانکهای پسانداز به ودیعه می گذارند.

فرآیند سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادر

پس از اینکه سرمایه گذار، تصمیم خود را نسبت به سرمایه گذاری در خرید یک ورقه بهادر خاص، یا مجموعه ای از اوراق بهادر اتخاذ کرد، برای اجرای منظور خود بایستی به یکی از کارگزاران مراجعه کرده، دستور خرید یا فروش خود را به آنها ارائه دهد.

-کارگزاران

کارگزاران اشخاصی حقیقی یا حقوقی هستند که نقش واسطه بین خریدار و فروشنده را در بازار بورس بازی می کنند. آنها در این نقش وظیفه یافتن خریدار برای فروشنده و فروشنده برای خریدار را بر عهده دارند. به عبارتی آنها عامل تطابق عرضه و تقاضا هستند. کارگزاران طی تشریفات و آزمون های متعدد و خاصی انتخاب می شوند و بنابراین در کار خود صلاحیت، مهارت و دانش لازم را دارا می باشند. کارگزاران وظایف متنوعی دارند که موارد زیر از اهم آنها می باشد:

۱- انجام معامله: اجرای سفارش خرید برای خریداران و سفارش فروش برای فروشندها

۲- اداره حساب سرمایه گذاری اشخاص: شرکت های کارگزاری در برخی موارد نقش مدیریت حساب سرمایه گذاری اشخاص را ایفا می کنند.

۳- مشاوره و راهنمایی: کارگزاران با دسترسی نسبتاً وسیع و سریع تر به اطلاعات و با داشتن کارشناسان متخصص معمولاً خدمات اطلاعاتی قابل توجهی به مشتریان ارائه می دهند.

۴- معرفی شرکت ها برای پذیرش در بورس

–معیارهای انتخاب کارگزار

- ۱- قابلیت انجام سریع سفارش مشتری
- ۲- داشتن اطلاعات مربوط و کافی
- ۳- داشتن سیستم‌های داخلی مناسب

فرآیند دریافت و اجرای سفارش

بعد از انتخاب کارگزار مناسب، نوبت به ارائه سفارش خرید یا فروش می‌رسد. سفارشات مشتریان از طریق فرم‌هایی که توسط سازمان بورس در اختیار کارگزاران قرار می‌گیرد ارائه می‌شود. در صورتیکه سفارش مزبور خرید باشد، همزمان با ارائه سفارش، مشتری باید وجهی معمولاً به اندازه خرید مورد نظر خود را به حساب شرکت کارگزاری پرداخت نماید. در حالت سفارش فروش، مشتری باید علاوه بر فرم سفارش فروش، فرم دیگری که وکالتنامه فروش نامیده می‌شود را نیز تکمیل کند.

- سفارش‌های خرید و فروش

سفارشات خرید و فروش فرم‌های نمونه‌ای (پیوست ۱و۲) هستند که رابطه حقوقی و قراردادی بین مشتریان و کارگزار در امر خرید یا فروش را تعیین و تعریف می‌کنند و به همین دلیل تکمیل صحیح و دقیق آنها (چه خرید و چه فروش) از اهمیت خاصی برخوردار است. این فرم‌ها معمولاً از دو قسمت تشکیل می‌شوند. یک قسمت چاپی که معمولاً در تمام فرم‌ها یکسان و مشابه است و یک قسمت جاهای خالی که مشتریان اطلاعات مورد نظر خود در قرارداد معامله را در آنها درج می‌کنند. نمونه‌ای از سفارشات خرید و فروش به شما ارائه شده است.

با توجه به شروطی که می‌توان در قسمت قیمت گنجاند، انواع سفارش زیر به وجود می‌آید:

۱- سفارش به قیمت بازار

در صورتیکه کلمه "روز" یا "جاری" در قسمت بهای سهام درج شود، سفارش به قیمت بازار شکل می‌گیرد. بر اساس این نوع سفارش، معامله با بهترین قیمت رایج در بازار صورت می‌گیرد و با این شیوه قیمت‌گذاری، کارگزار سعی خواهد کرد در حالت خرید، سهم مورد نظر را به پایین‌ترین قیمت خریداری کند و در حالت فروش، آن را به بالاترین قیمت به فروش رساند. این شیوه تعیین قیمت خرید و فروش، معمولاً انعطافی عمل زیادی را برای کارگزار ایجاد می‌کند و بنابراین سرعت زیادی به معامله می‌بخشد. ولی در عین حال، برای مشتریان این خطر را نیز دارد که ممکن است قیمت معاملاتی نسبت به قیمت مورد نظر مشتری متضرر گردد.

۲- سفارش قیمت معین

مشتری می‌تواند قیمت خاصی را در قسمت خالی مربوط درج کند. در این صورت سفارش به قیمت مشخص به وجود می‌آید. طبق این نوع سفارش، کارگزار تنها در قیمت خاص مورد نظر مشتری اقدام به معامله خواهد کرد. این شیوه تعیین قیمت، احتمال تغییر قیمت را کاهش می‌دهد ولی موجب می‌شود انعطاف عمل کارگزار در معامله نیز کم شود.

۳- سفارش محدود

مشتری می‌تواند در قسمت قیمت، سقف یا کف قیمت تعیین کند. (مثلاً حداقل ریال برای خرید و یا حداقل ریال برای فروش). با این شیوه عمل، انعطاف عمل کارگزاران در محدوده قیمت تعیین شده تا حدودی بیشتر شده، انجام سفارش نیز تسريع می‌شود. از طرفی مشتری نیز اطمینان بیشتری نسبت به دامنه قیمت معاملاتی و قیمت معامله خواهد یافت.

تعیین کد معاملاتی برای مشتریان

بعد از اینکه مشتری سفارش مورد نظر خود را به کارگزار تسلیم کرد، نوبت به تعیین کد معاملاتی مشتری می‌رسد. کد معاملاتی، نمادی است که به صورت اختصاصی برای تمام مشتریانی که در بورس اوراق بهادرار معامله می‌کنند. به منظور شناسایی وی در سیستم معاملاتی، سهولت انجام معاملات از نظر دادن اطلاعات متعدد مربوط به خریداران یا فروشنده‌گان، نگهداری اطلاعات مشتریان، گزارشگری‌های دوره‌ای صحت معاملات انجام شده توسط کارگزاران تعیین می‌شود. (زیرا معاملاتی که در بورس صورت می‌گیرد، به نام شخص خریدار یا فروشنده انجام می‌شود).

کد معاملاتی معمولاً علامتی است مرکب از سه حرف و ۵ عدد (مجموعاً ۸ حرف) که حروف آن، سه حرف اول تشکیل‌دهنده نام فamilی شخص و اعداد آن طبقه‌بندی وی در بانک اطلاعاتی سیستم کامپیوتروی است. برای مثال برای نام "رضا محمدی" ممکن است در سیستم کامپیوتروی کد زیر مورد استفاده قرار گیرد. " محم ۱۲۵۱" که " محم" برگرفته از سه حرف اول نام فamilی فرد و شماره "۱۲۵۱" جایگاه آن در بانک اطلاعاتی مربوط می‌باشد. برای کسانی که اولین بار است اقدام به خرید می‌کنند، به درخواست کارگزار توسط واحد صدور کد بورس، کد معاملاتی ایجاد می‌شود و سپس تمام خرید یا فروش‌های فرد با همان کد انجام می‌شود.

اجرای سفارش مشتریان

پس از اینکه کد معاملاتی مشتری به وسیله کارگزار تعیین یا توسط بورس صادر شد، کارگزار یا نماینده وی، سفارش مشتری را وارد بازار می‌کند.

شبکه ارتباطات رایانه‌ای تشکیل‌دهنده بازار، توسط برنامه‌ای که به آن سیستم اجرای اتوماتیک سفارشات می‌گویند و نسبت به قواعد بازار و آیین‌نامه معاملات در حدی که به آن برنامه داده شده تسط دارد، معاملات را انجام می‌دهد. روشنی که سیستم از آن پیروی می‌کند دقیقاً مشابه سیستم معاملات تالار و مبتنی بر نوعی حراج دوگانه است. در این سیستم، معامله وقتی انجام خواهد شد که قیمت فروش و قیمت خرید دقیقاً مساوی یکدیگر گردند. بر اساس قواعد حراج، این سیستم به طور معمولی معاملات خرید را به حداقل قیمت و معاملات فروش را به حداقل قیمت به انجام می‌رساند.

سفارشات خرید و فروش که توسط کارگزاران برای معامله وارد سیستم می‌شود، هریک وارد لیست مجزا می‌گردد. این سفارشات اول بر اساس قیمت خرید و فروش و دوم بر مبنای زمان ورود، در صفحه خریداران یا فروشنده‌گان قرار می‌گیرند. در حالت خرید، اگر خریداری به قیمت بالاتر از دیگران بخرد، در صفحه خریداران، جلوتر از همه قرار خواهد گرفت (به ترتیب نزولی) و در حالت فروش، اگر فروشنده‌ای ارزانتر از دیگران بفروشد، نفر اول فروشنده‌گان خواهد شد. (به ترتیب صعودی)

کارگزاران از ساعت ۱۸:۳۰ تا ۱۸ می‌توانند دستورات خرید و فروش خود را در سیستم وارد کنند یا حذف نمایند و یا تغییر دهند. هر دستور خرید یا فروش یک مشخصه زمانی دارد. اگر کارگزار این مشخصه را "روز" وارد کند، دستور فقط برای همان روز اعتبار خواهد داشت و در صورتیکه به صورت "باز" وارد شده باشد، تا زمانیکه کارگزار آن را حذف نکند معتبر خواهد بود.

مثال: در لیست خریداران و فروشنده‌گان سهم خاصی، در حال حاضر مقادیر تعداد و قیمت زیر وجود دارد:

سفارشات فروش		سفارشات خرید	
قیمت	تعداد	قیمت	تعداد
۸۰۰۰	۱۰۰	۸۰۰۰	۲۰۰
۸۲۰۰	۱۵۰	۷۷۰۰	۲۵۰
۸۲۵۰	۱۰۰	۷۷۰۰	۱۲۰
۸۳۰۰	۱۵۰	۷۰۰۰	۱۰۰

در این حالت معامله انجام می‌شود و در صفحه معاملات معامله‌ای با ۱۰۰ سهم و به قیمت هر سهم ۸۰۰۰ ریال ثبت می‌شود و ترتیب صفحه به شکل زیر خواهد بود.

سفارشات فروش		سفارشات خرید	
قیمت	تعداد	قیمت	تعداد
۸۲۰۰	۱۵۰	۸۰۰۰	۱۰۰
۸۲۵۰	۱۰۰	۷۷۰۰	۲۵۰
۸۳۰۰	۱۵۰	۷۷۰۰	۱۲۰
		۷۰۰۰	۱۰۰۰

صدور اعلامیه خرید و فروش و گواهینامه موقت سهام

بعد از انجام هر معامله برای مشتریان (چه خرید یا فروش)، توسط سیستم یک سری فعالیت‌های پشتیبانی و نهایی معامله انجام می‌شود که صدور اعلامیه‌های خرید و فروش و صدور گواهینامه موقت سهام نمونه‌ای از آنها می‌باشد.

اعلامیه‌های خرید و فروش، استنادی هستند که اطلاعات مربوط به وضعیت معامله سهام یک مشتری را نشان می‌دهند. این اعلامیه‌ها در حال حاضر برای هر معامله در ۳ نسخه تهیه می‌شوند. یک نسخه برای خریدار سهام، یک نسخه برای فروشنده سهام، یک نسخه برای شرکتی که سهامش معامله شده است. نمونه‌ای از این اعلامیه‌های خرید و فروش (پیوست ۳ و ۴) ارائه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود در هر اعلامیه، اطلاعات زیر وجود دارد:

➢ کد شرکت: برای تسهیل انجام معاملات توسط سیستم کامپیوتری، برای هر شرکت نماد خاصی طراحی شده که متشکل از چند حرف می‌باشد. اولین حرف این نماد، مشخصه صنعت یا گروهی است که شرکت در قالب آن فعالیت می‌کند. سایر حروف نیز تلخیصی است از نام شرکت و معمولاً به گونه‌ای انتخاب می‌شود که به خوبی نام شرکت اصلی را تداعی کند. مثلاً نماد "بشهر" که مختص "شرکت توسعه صنایع بشهر" است، بر اساس اولین حرف "و" نشان می‌دهد که شرکت در گروه شرکت‌های سرمایه‌گذاری (واسطه مالی) است و سایر حروف بشهر نیز مخففی است از نام توسعه صنایع بشهر یا مثلاً "غپارس"

نشان می‌دهد که شرکت در گروه صنایع "غذایی" فعالیت می‌کند و "پارس" آن مبین "روغن نباتی" پارس است.

در صورتیکه به جای سهم، حق تقدم آن معامله شود، در آخر این کد یا نماد، معمولاً حرف "ح" که نشان دهنده حق تقدم آن سهم است درج می‌شود. مانند "وبشهرح" که معرف حق تقدم توسعه صنایع بهشهر است.

► **تاریخ انجام معامله:** که معمولاً در قسمت بالای سمت چپ اعلامیه درج می‌شود.

► **مشخصات شناسنامه‌ای مشتری:** در بخش میانی اعلامیه‌ها، اطلاعات شناسنامه‌ای مشتریان (خریدار یا فروشنده) و همچنین کد معاملاتی آنها ثبت می‌شود.

► **مشخصات معامله:** در نهایت در نیمه زیرین اعلامیه، اطلاعات مالی مربوط به معامله مشتری، از لحاظ تعداد، نرخ معامله هر سهم، کل مبلغ معامله و کل وجوده قابل پرداخت خریدار و یا قابل دریافت فروشنده ثبت می‌شوند.

هزینه انجام معاملات

هزینه‌ای که مشتریان برای انجام معامله متحمل می‌شوند برای سفارشات خرید و فروش تا حدودی متفاوت است. در حال حاضر برای سفارشات خرید، مبلغی که خریدار می‌پردازد، عبارت است از

۱۵٪ ارزش خرید بابت کارمزد کارگزار و مبلغ ۰٪۰ ارزش خرید بابت کارمزد گسترش بورس است.

برای سفارشات فروش، علاوه بر دو مورد کارمزد کارگزار و کارمزد گسترش بورس، ۰٪۰۵ مالیات فروش نیز وجود دارد. حداقل کارمزد کارگزار ۱۵۰۰۰ ریال و حداقل آن ۱۰۰ میلیون ریال می‌باشد.

علاوه بر اعلامیه‌های خرید و فروش توسط سیستم، گواهینامه موقت سهام جدید صادر شده و در اختیار خریداران و یا فروشنندگانی که بخشی از سهام خود را فروخته‌اند، قرار می‌گیرد. (در واقع برای فروشنندگان گواهینامه جدیدی مساوی باقیمانده سهام این افراد صادر می‌شود). این گواهینامه که قابلیت نقل و انتقال دارد، چهار روز کاری پس از روز انجام معامله صادر می‌گردد و تا قبل از صدور آن شخص نمی‌تواند سهم خود را به فروش برساند.

در صورتیکه شخص قبل از سهام خاصی را داشته باشد و تعداد دیگری از همان سهم را بخرد با صدور گواهینامه جدید، گواهینامه قبلی باطل شده و کل موجودی سهام وی در گواهینامه جدید ثبت می‌شود. در هنگام فروش هم زمانی که شخص قسمتی از سهام خود را به فروش می‌رساند، باقیمانده سهم وی در گواهینامه صادره

جدید درج می شود و گواهینامه قبلی اعتبار ندارد. کارگزار موظف است گواهینامه های قبلی را (در هنگام خرید و فروش) از سهام دار گرفته و باطل نماید.

تسویه حساب با مشتریان

آخرین مرحله از فرایند معامله توسط مشتری، تسویه حساب نامبرده می باشد. تسویه حساب بر حسب اینکه مشتری خریدار باشد یا فروشنده، از نظر دوره زمانی تا حدودی متفاوت است. در حالتیکه مشتری خریدار باشد، تسویه حساب پس از صدور اعلامیه خرید توسط بورس و روشن شدن وضع حساب مشتری در کارگزاری ممکن خواهد بود. اما در صورتیکه مشتری فروشنده باشد، تسویه حساب چهار روز کاری بعد صورت می پذیرد. برای مثال اگر سهم در روز شنبه به فروش برسد، روز چهارشنبه کارگزار وجه مشتری را به حساب وی واریز می کند.

چگونه در بازار بورس اوراق بهادار سرمایه گذاری کنیم؟

برای هر فرد تازه وارد به بازار بورس ممکن است این سوال پیش بیاید که برای خرید سهام خوب چه باید کرد. در ادامه سعی می شود ابزارهای عوامل موثر در جهت سرمایه گذاری صحیح نظری تجزیه و تحلیل صورتهای مالی، نسبتهای مالی، عوامل موثر بر قیمت سهام، تجزیه و تحلیل شرکت و صنعت و... رابه اختصار معرفی کرد.

تجزیه و تحلیل صورت‌های نسبتهای مالی

صورت‌های مالی اساسی عبارتند از : ترازنامه، صورت سودوزیان، صورت سودوزیان انباشه، صورت گردش وجوه نقدویادداشت‌های همراه صورتهای مالی . تجزیه و تحلیل این صورتها باعث می شود که مدیران شرکت‌ها، صاحبان سرمایه، بستانکاران و سرمایه‌گذاران بتوانند از وضع مالی حال و آینده شرکتهای سهامی مورد نظر خود آگاه شوند و درباره آن قضاوت کنند.

۱- ترازنامه

ترازنامه (پیوست ۵) گزارشی است که وضعیت داراییها، بدهیها و حقوق مالکان یک شرکت را در یک تاریخ معین نشان میدهد. ترازنامه منبع اصلی اطلاعات درباره نقدینگی و انعطاف پذیری مالی شرکت می باشد. نقدینگی به مدت زمانی که انتظار می رود سپری گردد تا یک دارایی به وجه نقد تبدیل گردد و یا یک بدهی پرداخت گردد اطلاع می گردد. هر ترازنامه دو بخش مهم دارد: الف) دارایی ها ب) بدهیها و حقوق صاحبان سهام .

ثبت ترازنامه به گونه‌ای است که میزان دارایی‌های یک شرکت همواره برابر با مجموع بدھی‌ها و حقوق صاحبان سهام آن است. این مساله بدان معناست که دو گروه نسبت به دارایی‌های یک شرکت ادعادارند:

۱) بستانکاران ۲) صاحبان سهام

عمولأً دارایی‌ها در طرف راست ترازنامه و بدھی‌ها و حقوق صاحبان سهام را در طرف چپ آن می‌نویسنند.

در ترازنامه می‌توان دارایی‌هارا به دو طبقه دارایی‌های جاری و دارایی‌های غیرجاری تقسیم نمود.

دارایی‌های جاری به آن دسته از دارایی‌ها اطلاق می‌شود که در مدت یکسال یا یک چرخه عملیات _ هر کدام طولانی تراست _ به وجه نقد تبدیل و یا مصرف شوند. چرخه عملیات مدت زمان بین تحصیل کالا و تبدیل آن به وجه نقد می‌باشد.

بعنوان مثال چرخه عملیات در شرکت تولیدی الف برای خط تولید سیر ترشی ۷ ساله ممکن است ۷ سال بطول بیان جامد حال آنکه در شرکت تولیدی ب (تولید کننده تنقلات) ممکن است چرخه عملیات بیشتر از چند روز نباشد. در این صورت دوره هفت ساله ملاک تمایز دارایی‌های جاری و غیر جاری در شرکت الف است در حالیکه برای فروشگاه ب ملاک این تمایز دوره یکساله است. زیرا چرخه عملیات آن کمتر از یکسال است. لازم به ذکر است دارایی‌های جاری بالاترین قدرت نقدینگی را در یک شرکت دارند.

انواع دارایی جاری :

۱- وجوه نقد و معادل نقد: وجوه نقدمتعارف ترین دارایی جاری است. معادل نقد به اوراق بهادر کوتاه مدتی گفته می‌شوند که عموماً ازابتدا سرسیدی حداقل 90° روزه داشته و به سرعت قابل تبدیل به مبلغ مشخصی وجه نقد می‌باشند.

۲- سرمایه گذاری‌های کوتاه مدت: سرمایه گذاری در اوراق بدھی (اواق مشارکت) و اوراق سرمایه (سهام) که به قصد کسب سود خریداری می‌شوند و در مدت کمتر از یکسال قابل تبدیل به وجه نقدمی‌باشند.

۳- مطالبات (دریافتني هاي کوتاه مدت): ادعانسبت به وجود نقد است که انتظار می‌رود ظرف یکسال یا یک چرخه عملیات _ هر کدام طولانی تراست _ دریافت شود.

۴- موجودی کالا: دارایی‌ای هستند که شرکتهای بازارگانی آنها برای فروش مجدد تحصیل می‌کنند و شرکتهای تولیدی آنها برای فروش به مشتریان در جریان عادی عملیات خود تولید می‌کنند.

واحدهای تولیدی سه طبقه موجودی کالا در اختیار دارند:

۱) مواد خام: که شامل کالا یا موادی هستند که قرار است بخشی از محصول ساخته شده را تشکیل دهنند ول هنوز وارد فرایند تولید نشده اند.

۲) کالای در جریان ساخت: کالای نیمه ساخته

۳) کالای ساخته شده: کالای آماده فروش به مشتریان

ترازنامه و یادداشت‌های همراه صورتهای مالی واحدهای تولیدی باشد شامل سه طبقه اصلی موجودی کالا که بدان اشاره گردید باشد. از آنجا واحدهای بازرگانی قادفرایند تولید می‌باشد در اینگونه واحدهای موجودی مواد خام موجودی کالای در جریان ساخت به چشم نمی‌خورد.

۵- پیش پرداخت هزینه‌ها: این گروه مخارجی هستند که معمولاً به منافعی به شکل خدمات تبدیل خواهند شد. مثل پیش پرداخت اجاره، بیمه، مالیات و... . این منافع با وجودی که دریافت نشده اند اما انتظار می‌رود ظرف یکسال یا یک چرخه عملیات هر کدام طولانی تراست، دریافت شوند.

داراییهای غیر جاری

داراییهای که انتظار نمی‌رود ظرف یکسال یا یک چرخه عملیات به وجه نقد تبدیل گشته و یا مصرف شوند. دارایی‌های جاری شامل سرمایه گذاریها، وجوه نگهداری شده برای مصارف خاص، اموال ماشین آلات تجهیزات و همچنین داراییهای نامشهود می‌باشند.

۱- سرمایه گذاری ها و وجوده نگهداری شده جهت مصارف خاص:

سرمایه گذاری بلندمدت: سرمایه گذاری در اوراق بهادر سایر شرکت‌های قصدهای نگهداری آن در بلندمدت وجوده نگهداری شده جهت مصارف خاص: انباست وجوده نقد جهت تحقق اهداف بلندمدت خاص نظیر توسعه تاسیسات و یاتسویه بدھی های بلندمدت

این داراییها و سایر داراییهایی که در قالب سرمایه گذاریها وجوده اختصاصی طبقه بندی می‌شوند تمام اداری غیر جاری غیرعملیاتی محسوب می‌شوند و از آنها انتظار می‌رود که جریانهای نقدی آتی برای شرکت ایجاد نمایند. تذکر: دارایی که درجهت استفاده در عملیات عادی و مستمر شرکت مورداستفاده قرار گیرد، دارایی عملیاتی نام دارد.

۲-اموال ، ماشین آلات و تجهیزات (داراییهای ثابت)

داراییهای مهمی که در این طبقه جای می گیرند عبارتند از زمین ، ساختمان ، تجهیزات ، ماشین آلات ، اثاثیه و منصوبات ، بهسازی اموال استیجاری و بهسازی زمین . لازمه جای گرفتن یک دارایی در این طبقه این است که شرکت از این دارایی درجهت ایجاد درآمد از طریق عملیات عادی و مستمر خود استفاده نماید. اگر داراییهای فوق بطور فعال در عملیات مورد استفاده قرار نگیرند آنها در گروه سایر داراییها طبقه بندی کرد.

۳- داراییهای نامشهود

نظیر داراییهای ثابت داراییهای نامشهود نیز برای چندین دوره مالی انتفاع به همراه داردند. تفاوت اصلی بین داراییهای ثابت و داراییهای نامشهود در این است که داراییهای نامشهود فاقد ماهیت فیزیکی میباشند. آنها از این جهت ارزشمند هستند که حقوق و امتیازاتی را برای مالکان خود به همراه دارند. حق الامتیازها ، نام و علائم تجاری ، سرقالی و ... نمونه هایی از داراییهای نامشهود می باشند.

۴- سایر داراییها

طبقه سایر داراییها شامل داراییهایی است که منطقه ادر طبقه دیگری قرار نمی گیرند. مانند هزینه های مرتبط با تاسیس و شروع فعالیت شرکت و هزینه های چاپ و طراحی گواهینامه های سهام ، ارزش دفتری اموال بلا استفاده و نهایتاً اقلامی که از اهمیت چندانی برخوردار نیستند.

بدهی ها و حقوق صاحبان سهام

بدهی ها و حقوق صاحبان سهام در یک ترازنامه نشان دهنده چگونگی تأمین سرمایه یک شرکت است. بدھی ها به دو گروه بدھی های جاری و بدھی های بلند مدت تقسیم می شوند.

بدھی های جاری: تعهداتی هستند که انتظار می روند م محل داراییهای جاری و یا ایجاد بدھی های جاری دیگر تسویه شوند. و نیز سررسید آنها کمتر از یک سال یا یک چرخه عملیات شرکت باشد.

انواع بدھی های جاری :

۱- حسابهای پرداختنی: نقطه مقابل حسابهای دریافت نمی است. این بدھی زمانی ایجاد می شود که شرکتی بطور نسبیه مبادرت به خرید کالا یا خدمات می نماید.

۲- اسناد پرداختنی کوتاه مدت: مانند چک و سفته هایی که در کوتاه مدت باشد پرداخت شوند.

۳-هزینه های عموق : طی دوره حسابداری شرکتها هزینه های خاصی را متحمل می شوند که بابت آنها تا پایان دوره مالی وجهی پرداخت نمی گردد. مانند بهره اسناد پرداختنی کوتاه مدت، بدھی های مرتبط با حقوق و دستمزد کارکنان، مالیات بر درآمد و ...

بدھی های بلندمدت

خواهند شد. مانند اسناد پرداختنی بلندمدت، اوراق مشارکت، تعهدات بازنیش استگی، سایر مزایای بعداز بازنیش استگی و

حقوق صاحبان سهام :

حقوق صاحبان سهام از دو طبقه عمده تشکیل شده است.

۱) سرمایه پرداخت شده : سرمایه آورده توسط سهامداران به شرکت

اجزای سرمایه پرداخت شده : سهام به ارزش اسمی و صرف سهام می باشد.

۲) سودابنشته و اندوخته ها:

سودابنشته سودی است که شرکت سالیانه کسب می کند و بجای تقسیم بین سهامداران مجددا در شرکت سرمایه گذاری می شود.

اندوخته یعنی ایجاد محدودیت در تقسیم سود. اندوخته بر دونوع است: اجباری و اختیاری

اندوخته اجباری یعنی اینکه قانون باید از سود هر خالص هرسال مقداری را ندوخته و مابقی را بین سهامداران تقسیم کنیم. اندوخته اجباری هم نرخ معین دارد و هم سقف معین. طبق ماده ۱۴۰ قانون تجارت هیات مدیره مکلف است از سود خالص هرسال ۵٪ را بعنوان اندوخته قانونی منظور نماید تا زمانی که میزان اندوخته قانونی به ۱۰٪ سرمایه شرکت بر سد که پس از آن اندوخته کردن سوداختیاری است. و در صورتی که شرکت افزایش سرمایه بدهد، اندوخته کردن سود باید ادامه یابد تا میزان اندوخته به ۱۰٪ سرمایه جدید بر سد.

اندوخته اختیاری مانند اندوخته احتیاطی، اندوخته عمومی، اندوخته طرح توسعه و اندوخته وجود استهلاکی اوراق قرضه.

برغم آنچه گفته شدم محدودیتها باید در رابطه با آنچه ترازنامه نقل می کند موجود است. برای مثال از آنجا که اقلام موجود در ترازنامه اعم از دارایی، بدھی، و حقوق صاحبان سهام بر مبنای قیمت تمام شده ثبت می شود، لذا ارزش بازار بسیاری از اقلام ترازنامه افسانه‌ای گردد. بعلاوه برخی منابعی که در ایجاد منافع آتی موثر واقع می شوند در حساب‌بها ثبت نمی شوند. مثلاً علیرغم اینکه برتری گروه مدیریت شرکتی باعث افزایش ارزش شرکت می شود، اما ارزش این تیم ممتاز در حساب‌بها ثبت نمی شود. زیرا فرآیند حسابداری اساساً بمبادلات مبتنی می باشد. بنابراین اطلاعات موجود در ترازنامه به تنها یکی جوابگوی نیاز اطلاعاتی تحلیل گران نیست.

۲- صورت سود و زیان

فعالیت‌های یک شرکت اعم از تولیدی، خدماتی، پیمانکاری، سرمایه‌گذاری و... باعث ایجاد جریانی از درآمدها (فروش) و هزینه‌ها می‌شود که طبق اصول حسابداری از این جریان‌ها صورت سود و زیان تهیه می‌شود. صورت سود و زیان (پیوست ۶) گزارشی است که نتایج عملیات یک موسسه رادرطی یک دوره مالی نشان می‌دهد. گزارشگری سودیازیان خالص ناشی از فعالیت‌های عملیاتی، بعنوان مبنایی برای تصمیمات سرمایه‌گذاری وسایر تصمیمات محسوب می‌شود. بعنوان مثال سودخالص هرسهم که درآمد (عایدات) هرسهم (EPS) نیز نامیده می‌شود کاربردی وسیع در تصمیم‌گیریهای مرتبط با سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دارد. سرمایه‌گذاران برای ارزیابی سودآوری آتی و دورنمای جریان نقدی شرکت و همچنین ارزیابی منافع آتی که از طریق سودسهام و افزایش قیمت سهام عاید آنها خاهدشتاکید فراوانی بر اطلاعات سودگزارش شده دارند. این اطلاعات سرمایه‌گذاران را در تعیین اینکه انتظار کدام اقلام در آینده نیز وجود دارد و یا اینکه کدام اقلام ماهیتی اتفاقی و ناپایدار دارند، یاری می‌دهد.

۳- صورت جریان‌های نقدی

گردش نقدینگی در شرکت در طول یک سال بوسیله صورت جریان‌های نقدی اندازه گیری می‌شود. خصوصیت مهم این صورت مالی این است که منابع و مصارف وجوه نقد را در طول یک سال دقیقاً تعیین می‌کند. صورت گردش وجوه نقد بر اساس اطلاعات موجود در صورت سود و زیان و ترازنامه محاسبه می‌شود.

افراد مختلف به منظور شناخت وضعیت مالی و عملکردی شرکت به اطلاعات منعکس در صورتهای مالی علاقمندند که این افراد را بطور کلی می‌توان به صورت زیر دسته بندی کرد .

۱- بستانکاران کوتاه مدت: برای این افراد وضعیت نقدینگی شرکت به منظور تعیین توان شرکت در باز پرداخت تعهدات کوتاه مدت خود مهم می‌باشد .

۲- سهامداران و دارندگان اوراق مشارکت شرکت‌ها (بستانکاران بلند مدت): برای این افراد تداوم فعالیت شرکت مهم است . یعنی اینکه شرکت بتواند در سالهای آتی اصل و فرع بدھی خود را بپردازد . برای اندازه گیری تداوم فعالیت شرکت این افراد باید به سودآوری آتی و ریسک شرکت توجه کنند .

۳- سهامداران شرکت: برای این افراد نیز تداوم فعالیت ، سودآوری و ریسک شرکت مهم می‌باشد . سرمایه‌گذاران بایستی تا اندازه زیادی به صورت‌های مالی چاپ شده در گزارش‌های سالانه و گزارش‌های میان دوره ای اتکا کنند . در مورد شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس ، اطلاعات اضافی ابتدا به بورس اوراق بهادار ارائه شده و سپس در دسترس عموم قرار می‌گیرد .

۴- مدیریت شرکت : مدیریت شرکت ضمن دارن مسئولیت اداره شرکت در برابر افراد فوق نیز مسئول می باشد . بنابراین به منظور برنامه ریزی ، آگاهی از نتایج تصمیمات گذشته و شناخت ضعف و قوتهای شرکت نیاز به اطلاعات مالی دارد .

تجزیه و تحلیل نسبتهای مالی

افراد فوق به منظور شناخت وضعیت مالی شرکت و تصمیم گیری درست از یکسری تکنیک های مالی استفاده می کنند . که این تکنیک ها عبارتند از :

۱) تجزیه و تحلیل افقی یا تجزیه و تحلیل روند : در تجزیه و تحلیل افقی یک سال بعنوان سال پایه تعریف شده و تغییرات اقلام موجود در ترازنامه و صورت سود و زیان به صورت درصدی از سال پایه در نظر گرفته می شود . براساس مقایسه اطلاعات سال مورد نظر با سالهای قبل روند مطلوب یا نامطلوب وضعیت مالی و عملکرد شرکت تعیین می شود .

این موضوع با استفاده از اطلاعات مندرج در صورتحساب سود و زیان بالا در جدول زیر نشان داده می شود .

سال	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵	۱۳۷۶
فروش	۳۰۰,۰۰۰	۳۱۲,۰۰۰	۳۲۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰
سود خالص	۱۵,۰۰۰	۱۵,۶۰۰	۱۹,۲۰۰	۲۱,۴۵۰	۱۴,۵۵۰	۲۲,۹۵۰

برای محاسبه درصدهای روند ، انجام دو مرحله ضروری است . ابتدا سال پایه انتخاب می شود و به هر رقم در صورتهای مالی سال پایه ضریب وزنی ۱۰۰ داده می شود . در مرحله دوم هر یک از ارقام مندرج در صورت های مالی سالهای بعد به صورت درصدی از ارقام سال پایه بیان می گردد .

مثال : درصدهای روند برای سال ۷۲ و ۷۳ :

سال ۱۳۷۲	سال ۱۳۷۳
$\frac{312/000}{300/000} \times 100 = 104\%$ فروش	$\frac{320/000}{300/000} \times 100 = 107\%$ فروش
$\frac{15/600}{15/000} \times 100 = 104\%$ سود خالص	$\frac{19/200}{15/000} \times 100 = 128\%$ سود خالص

سال	۱۳۷۶	۱۳۷۵	۱۳۷۴	۱۳۷۳	۱۳۷۲	۱۳۷۱
فروش	٪ ۱۵۰	٪ ۱۲۰	٪ ۱۱	٪ ۱۰۷	٪ ۱۰۴	٪ ۱۰۰
سود خالص	٪ ۱۵۳	٪ ۹۷	٪ ۱۴۳	٪ ۱۲۸	٪ ۱۰۴	٪ ۱۰۰

درصدهای روند ارائه شده در بالا رشد ملایمی را برای فروش در سالهای اولیه و رشد شرعی را در سال های ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ نشان می دهد . سود خالص تیر رشد فزایندهای رانشان میدهد به استثنای سال ۱۳۷۵ که علیرغم افزایش در فروش سود خالص کاهش داشته است . این استثنای تواند از تغییر نامساعدی در هریته های غیر عادی ناشی شده است . به هر حال شرکت در سال ۱۳۷۶ که افزایش سرعی را در سود نشان می دهد بر این مشکل غالب شده است . بطور کلی درصدهای روند نشان می دهد که شرکت سودآور و در حال رشد است . بعنوان مثالی دیگر فرض کنید که فروش ها در هر سال افزایش می یابند اما بهای تمام شده کالای فروش رفته با نرخی بیشتر افزایش می یابد این مبالغه نشان می دهد حتی اگر فروش ها در حال افزایش باشند ممکن است سودخالص شرکت در حال کاهش باشد .

۲- تجزیه و تحلیل عمودی : در تجزیه و تحلیل عمودی یک قلم مهم صورت های مالی بعنوان ارزش پایه در نظر گرفته می شود و سایر اقلام با آن مقایسه می شود . در ترازنامه معمولاً جمع کل دارایی بعنوان قلم مهم تلقی شده و سایر اقلام به صورت درصدی از آن محاسبه می شوند .

در صورت سود و زیان هم فروش قلم مهم بوده و سایر اقلام به صورت درصد از فروش بیان می شوند . با این تحلیل روابط موجود بین حساب ها و نسبت های آنها تعیین شده و در صورت انحراف از نسبت مورد نظر به سادگی می توان آن را تعیین کرد .

این درصدها اهمیت نسبی دارایی های جاری و غیر جاری و همچنین اهمیت نسبی مبالغ تامین شده توسط بستانکاران جاری، بستانکاران بلند مدت و سهامداران رانشان می دهد . با محاسبه درصدهای اجزا برای چند ترازنامه متوالی میتوانیم ببینیم که اهمیت کدام یک از اقلام ترازنامه افزایش یافته و کدام مورد اهمیت خود را از دست داده است .

یک نمونه صورت سود و زیان مقایسه ای خلاصه شده صورت سود و زیان بعنوان مثال ارائه می گردد :

درصدهای اجزاء		ریال		
<u>۱۳×۱</u>	<u>۱۳×۲</u>	<u>۱۳×۱</u>	<u>۱۳×۲</u>	
100%	100%	600/000	1/000/000	فروش بهای تمامشده کالای فروش رفته
(60%)	(70%)	(360/000)	(700/000)	
40%	30%	240/000	300/000	
<u>(30%)</u>	<u>(25%)</u>	<u>(180/000)</u>	<u>(250/000)</u>	هزینه ها
10%	5%	60/000	50/000	سود ناخالص

با ملاحظه درصدهای فوق می توان مشاهده کرد که کاهش در سود ناخالص از ۴۰٪ به ۳۰٪ با کاهش هر تیه ها ختی شده که منجر به کاهش در سود ناخالص از ۱۰٪ به ۵٪ شده است .

۳- تجزیه و تحلیل نسبت های مالی :

نسبت مالی عبارتست از ارتباط ریاضی به صورت کسر بین ارقام موجود

در ترازنامه و صورتحساب سود و زیان . محاسبه نسبت ها باعث می شود :

- اطلاعات مالی خلاصه و طبقه بندی شود .
- اطلاعات و ارزشها مطلق در صورت سود و زیان و ترازنامه بصورت نسبی بیان شوند که این امر باعث قضاوت صحیح تر نسبت به اطلاعات مالی می شود .
- اطلاعات به تناسب و میزان نیاز استفاده کنندگان در اختیار آنها قرار گیرد .
- باعث میشود استفاده کنندگان براساس ارزشها و اطلاعات کمی بتوانند قضاوت های کیفی بکنند .

أنواع نسبت های مالی :

نسبت های نقدینگی : با استفاده از این نسبت ها وضعیت و توان نقدینگی شرکت اندازه گیری می شود .

الف - نسبت جاری

دارایی های جاری

$$\text{نسبت جاری} = \frac{\text{دارایی های جاری}}{\text{بدھی های جاری}}$$

در نسبت جاری فرض بر اینست که دارایی های جاری پشتوانه باز پرداخت بدهی های جاری است . هر چه این نسبت بالاتر باشد و ضعیت نقدینگی شرکت بهتر است . حد مطلوب این نسبت براساس نرم صنعت تعیین می شود . اما بصورت یک اصل کلی بهتر است کمتر از ۲ نباشد .

ب- نسبت آنی (سریع) :

در محاسبه این نسبت دارایی های جاری به دو دسته تقسیم می شود :
دارایی های جاری سریع : دارایی هایی که به شکل نقد هستند یا سریعاً قابل تبدیل به نقد می باشند . دارایی های سریع عبارتند از وجوه نقد ، دریافتمنی های کوتاه مدت ، سرمایه‌گذاری های کوتاه مدت .
دارایی های جاری غیر سریع: دارایی هایی هستند که برای تبدیل به نقد شدن نیاز به زمان دارند . مانند موجودی های کالا و پیش پرداخت های هزینه .

$$\text{دارایی های جاری غیر سریع} - \text{دارایی های جاری} = \frac{\text{نسبت آنی}}{\text{بدهی های جاری}}$$

نسبت آنی در مقایسه با نسبت جاری دقیق تر و محافظه کارانه تر می باشد و دارایی هایی را که احتمال دارد سریع به نقد تبدیل نشود را کنار می گذارد . حد مطلوب این نسبت را تید استاندارد صنعت می کند اما بعنوان یک اصل کلی بهتر است کمتر از یک نباشد . در نسبت فوق هر چقدر عدد حاصل بزرگتر از یک باشد توان نقدینگی شرکت بالاتر است .

نسبت های اه رمی : این نسبت ها میزان استفاده از بدهی در ساختار سرمایه شرکت و همچنین توان ایفای تعهدات (بدهی) از طرف شرکت را اندازه گیری می کنند .

الف - نسبت بدهی :

این نسبت درصد وجودی را نشان میدهد که بوسیله بدهی تامین شده‌اند . اعتبار دهنده‌گان نسبت بدهی پایین را ترجیح می دهند . زیرا در صورت بالابودن ، ریسک مالی شرکت تیر بالا میباشد .

$$\text{کل بدهی} = \frac{\text{نسبت بدهی}}{\text{کل دارایی}}$$

ب- نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام

این نسبت هر چقدر بالاتر باشد میزان استفاده از بدھی در ساختار سرمایه شرکت بالاتر است در نتیجه ریسک شرکت بالاست . اگر این شرکت بخواهد در آینده مجدداً قرض بگیرد وام دهنگان یا به او قرض نمی دهند و یا تمایل به قرض دادن با نرخ بهره بالا نشان میدهند .

$$\frac{\text{کل بدھی}}{\text{حقوق صاحبان سهام}} = \text{نسبت بدھی به حصہ سهام}$$

- نسبتهای سودآوری از دیدگاه سهامداران

(۱) سود هر سهم (EPS)

گزارش کننده سود تعلق یافته به هر سهم از بابت عملکرد سال جاری است . سود تعلق گرفته یا پرداخت می شود (DPS) ، یا اندوخته می شود و یا انباشته می شود . چنانچه سود پرداخت شده کمتر از سود تعلق گرفته باشد، مابقی سود برای هر سهم در شرکت انباشته و یا اندوخته می شود .

چنانچه سود پرداخت شده بیشتر از سود تعلق گرفته باشد، تفاوت آن از محل سودهای انباشته و اندوخته های سالهای قبل پرداخت می شود .

طبق ماده ۹۰ قانون تجارت تقسیم سود و اندوخته بین صاحبان سهام فقط پس از تصویب مجمع عمومی امکان پذیر است ضمن اینکه در صورت احراز سود در یک سال ، شرکت موظف است حداقل ۱۰٪ سود را بین سهامداران توزیع کند .

$$\frac{\text{سود پس از کسر مالیات}}{\text{تعداد سهام عادی}} = \text{سود هر سهم عادی}$$

(۲) سود تقسیمی هر سهم (DPS)

این نسبت نشان دهنده مبلغ سودی است که شرکت با بت هر سهم پرداخت می کند .

$$\frac{\text{سود تقسیمی هر سهم}}{\text{تعداد سهام عادی}} = \text{سود تقسیمی هر سهم}$$

(۳) نسبت بازده نقدی سهام : این نسبت نشان دهنده درصد بازده سرمایه گذاری از محل پرداخت سود نقدی از طرف شرکت می باشد .

$$\frac{\text{سود پرداخت شده}}{\text{قیمت خرید هر سهم}} = \text{نسبت بازده نقدی سهام}$$

۴) نسبت بازده قیمتی سهام : این نسبت نشاندهنده بازده حاصل از تغییرات قیمت سهام عادی در بازار است

$$\frac{\text{قیمت خرید} - \text{قیمت فروش سهام}}{\text{قیمت خرید سهام}} = \text{بازده قیمتی سهام}$$

۵) نسبت بازده کل سهام عادی : این نسبت نشاندهنده بازده سرمایه‌گذاری از محل تغییرات قیمت بازار و سود پرداختی شرکت می‌باشد.

$$\frac{\text{سود حاصل از فروش سهام} + \text{سود نقدی}}{\text{بازده کل سهام عادی}} = \frac{\text{سود حاصل از فروش سهام}}{\text{قیمت خرید سهام}}$$

۶) نسبت قیمت به سود هر سهم یا (P/E) :

$$P/E = \frac{\text{ارزش بازار هر سهم}}{\text{سود هر سهم}}$$

این نسبت از تقسیم قیمت یک سهم به سود هر سهم به دست می‌آید. برای محاسبه سود هر سهم در این نسبت معمولاً از سه روش زیر استفاده می‌شود:

- ۱- آخرین EPS اعلام شده شرکت (معمولًا هر سه ماه یکبار اعلام می‌شود).
- ۲- EPS - برآورد شده برای آینده شرکت
- ۳- میانگین EPS دو فصل گذشته شرکت

نسبت قیمت هر سود هر سهم دو مفهوم ضمنی دارد:

- ۱- رشد سود : این نسبت به مفهوم انتظار بازار از رشد سود شرکت می‌باشد. هر چه این نسبت بالاتر باشد نشاندهنده چشم انداز رشد بالا در سود آوری آتی شرکت است و اگر این نسبت پایین باشد بازار انتظار دارد که سودآوری شرکت در آینده رشد پایینی داشته باشد.
- ۲- تصمیم گیری در خرید و فروش سهام عادی : بعنوان یک اصل کلی اگر این نسبت برای شرکتی پایین تر از استاندارد صنعت باشد سهام آن شرکت برای خرید مطلوب و اگر بالاتر باشد برای خرید نامطلوب است.

به لحاظ نظری $\frac{P}{E}$ یک سهم به ما می‌گوید که سرمایه‌گذاران چند ریال حاضرند به ازای هر ریال سود یک شرکت پرداخت کنند. اگر بخواهیم در یک جمله مفهوم $\frac{P}{E}$ را عنوان کنیم، شاید بتوان گفت که $\frac{P}{E}$ یک سهم نشاندهنده برآورد بازار از آینده آن صنعت یا شرکت است. اگر $\frac{P}{E}$ شرکتی بالاتر از میانگین بازار یا صنعت باشد،

بدین معنی است که بازار در ماههای آینده انتظارات بزرگی از سهم این شرکت دارد. در تعیین بالا یا پایین $\frac{P}{E}$ توجه به دو عامل نرخ رشد شرکت و صنعت بسیار ضروری است.

عوامل موثر بر قیمت سهام

به طور کلی می‌توان عوامل تاثیرگذار بر قیمت سهام را به سه دسته تقسیم کرد:

- (الف) عوامل کلان (محیطی)
- (ب) عوامل صنعت
- (ج) عوامل خرد (درومنی شرکت)

- عوامل کلان (محیطی)

به مجموعه عواملی که خارج از اختیار شرکتها بوده و به شکل بروزرا بر قیمت سهام شرکتها تاثیر می‌گذارند، عوامل محیطی می‌گویند. در ادامه به اختصار به چند عامل کلان (محیطی) که می‌توانند بر قیمت سهام تاثیرگذار باشند پرداخته می‌شود.

۱- وضعیت سیاسی جهان و کشور

بی‌شک یکی از مهمترین عوامل محیطی تاثیرگذار بر قیمت سهام، وضعیت سیاسی جهان و هر کشور خاص است و این برای کسانی که در بازار بورس اوراق بهادار فعالیت داشته‌اند اثبات شده است. به طور مثال خیلی از کارشناسان بازار، افت شاخص‌های سهام (قیمت سهام) را در سال ۱۳۸۳ عمده‌انجام ناشی از عوامل سیاسی می‌دانند تا عوامل اقتصادی. زیرا عوامل سیاسی با ایجاد یک فضای ناظمینانی در بازار باعث رکود در آن می‌شوند و این حالت تنها مختص بازار سهام ایران نیست و در بورسهای بزرگ دنیا نیز این حالت وجود دارد. به طور مثال در حوادث ۱۱ سپتامبر شاخصهای بورس‌های بزرگ جهان نظیر بورس نیویورک، توکیو، لندن و غیره با افت شدید مواجه شدند.

۲- وضعیت اقتصادی جهان و کشور

از جمله عوامل کلان دیگری که بر قیمت سهام می‌تواند تاثیر بگذارد وضعیت اقتصادی جهان و کشور می‌باشد. چراکه با بهبود وضعیت اقتصادی جهان و کشور تقاضا برای کالاهای خواهد یافت و این خود می‌تواند از طرفی باعث افزایش تولید و سوددهی شرکتهاش فعال در بورس اوراق بهادار شود و از طرفی باعث ایجاد یک خوش‌بینی نسبت به آینده می‌شود و در نهایت این عوامل می‌تواند باعث افزایش قیمت سهام شود.

۳- بودجه سالانه کشور

در بودجه سالانه هر کشور منبع درآمدها و مخارج سال آتی آن کشور آورده می‌شود. بالطبع به نوعی می‌توان گفت با ارزیابی بودجه یک کشور می‌توان جهت‌گیری سال آینده دولت را تعیین کرد و این خود می‌تواند در ارزیابی مردم از صنعت خاص و شرکتهای موجود در آن که با جهت‌گیری دولت در بودجه متاثر خواهد شد، تاثیر گذارد. به‌طور مثال اگر دولت در بودجه خود برنامه وسیعی در زمینه صنایع پتروشیمی داشته باشد انتظار این است که صنایع پتروشیمی و صنایع مرتبط با آن که در بورس اوراق بهادار فعالیت دارند تحت تاثیر این برنامه قرار گرفته و در نهایت قیمت سهام آنها تغییر کند.

۴- سیاستهای کلان پولی، مالی و ارزی

سیاستهای کلان پولی و ارزی دولت نیز به نوبه خود می‌تواند شرکتهای مختلف را تحت تاثیر قرار دهد. به‌طور مثال اگر دولت تصمیم بگیرد که نرخ ارز را افزایش دهد شرکتهایی که مواد اولیه آنها از خارج تهییه می‌شود از این امر ممکن است متضرر شوند و یا بالعکس. و یا اگر دولت در قوانین پولی کشور تغییر ایجاد کند این امر قیمت سهام بانکهایی که سهام آنها در بورس داد و ستد می‌شود را می‌تواند شدیداً تحت تاثیر قرار دهد.

۵- تغییر قوانین و مقررات

قوانین و مقررات آن در کشور نیز از جمله عواملی است که بر قیمت سهام شرکتها می‌تواند تاثیر گذار باشد. به‌طور مثال حذف تعرفه‌ها و یا وضع تعرفه برای واردات می‌تواند بر قیمت سهام شرکتهایی که از این تغییرات متأثر می‌شوند تاثیر بگذارد. فرض کنید تعرفه یک کالای خاص کم و یا حذف شود. این بدین معنی است که کالاهای خارجی مشابه با قیمت ارزان‌تر قبل از حذف تعرفه وارد کشور می‌شود و این می‌تواند تولیدکنندگان داخلی را با مشکل مواجه کند که در نهایت منجر به کاهش قیمت سهام آنها می‌شود.

- عوامل صنعت

از جمله عوامل دیگر تاثیرگذار بر قیمت سهام شرکتها وضعیت خاص آن صنعت است که این شرکتها در آن فعالیت می‌کنند و یا به طور کلی می‌توان گفت که ماهیت صنعتی که در آن قرار دارند. به عنوان مثال عوامل زیر در صنایع مختلف می‌توانند بر قیمت شرکتها تاثیرگذار باشند.

۱- نحوه قیمت گذاری محصولات صنعت

نحوه قیمت گذاری محصولات در صنایع مختلف از جمله عوامل مهمی است که بر قیمت سهام یک شرکت فعال در آن صنعت تاثیر می‌گذارد. به طور مثال وقتی محصولات یک صنعت توسط دولت تعیین می‌شود (مثل سیمان) در این حالت هرگونه تغییر سیاست در این قیمت گذاری میتواند بر قیمت سهام شرکتهای سیمانی تاثیرگذار باشد. وقتی که قیمتها در بازار آزاد و به شکل رقابتی تعیین می‌شود، نحوه ارزیابی سهامداران از آینده آن صنعت و قیمت سهام شرکتهای فعال در آن با موقعی که قیمتها به شکل دستوری کنترل می‌شود متفاوت خواهد بود.

۲- عرضه و تقاضای محصولات صنعت

یکی از فاکتورهای مهم دیگر در ارزیابی ماهیت صنعت بررسی وضعیت عرضه و تقاضای محصولات آن در کشور و یا حتی در حد وسیع‌تر آن در سطح جهانی است. به طور مثال وقتی تقاضای کل یک صنعت بیش از مقدار عرضه کل آن در کشور باشد و واردات آن محصول به هر دلیلی محدود نباشد انتظار این است که آن صنعت خاص را به رشد بوده و قیمت سهام شرکتهای فعال در آن افزایش یابد. به طور مثال در صنعت سیمان بدلیل اینکه هزینه حمل و نقل بالا است امکان واردات ضعیف بوده و در این چند ساله این صنعت از رشد خوبی برخوردار بوده است.

۳- سرمایه‌گذاری‌های کلان و بلندمدت

همانطور که قبل‌اً نیز اشاره شد وقتی در کشور جهت‌گیری به سمت صنایع خاصی باشد و سرمایه‌گذاری‌های کلانی توسط دولت و یا بخش خصوصی در آن صورت گیرد انتظار رشد آن صنعت و در نهایت شرکتهای فعال در آن و قیمت آنها وجود دارد.

۴- تحولات تکنولوژی

سرعت تغییر تکنولوژی یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار بر قیمت سهام شرکتها است. این سرعت در صنایع مختلف با هم تفاوت دارد. به طور مثال سرعت تغییر تکنولوژی در صنعت الکترونیک بسیار بیشتر از مثلاً صنعت سیمان است و به همان نسبت می‌توان انتظار تغییرات سریع قیمت سهام شرکتهای فعال در آن نسبت به صنعت سیمان داشت.

- عوامل خرد (دروني) تاثیرگذار بر قیمت سهام

مجموعه عواملی که مستقیماً در ارتباط با خود شرکت بوده و ناشی از تغییر و تحولات داخلی آن باشد را عوامل خرد یا درونی تاثیرگذار بر قیمت سهام می‌نامند و در ادامه به اختصار هر کدام را شرح می‌دهیم.

۱- قابلیت نقدشوندگی سهام شرکت

یکی از فاکتورهای مهم برای سرمایه‌گذاران خصوصاً سرمایه‌گذاران جزء، قابلیت نقدشوندگی سهم است. چراکه بسیاری از آنها تمايل دارند که در موقع ضروری بتوانند سهام را فروخته و به پول نقد تبدیل کنند و بنابراین قابلیت نقدشوندگی بالا باعث جذابیت بیشتر سهم خواهد شد.

۲- تعداد سهام در دست مردم

با افزایش سهام شناور آزاد از طرفی امکان دستکاری قیمت سهام کاهش می‌یابد و از طرفی دیگر قابلیت نقدشوندگی سهام نیط افزایش می‌یابد. سهام شناور سهامی است که به طور بالقوه امکان داد و ستد آن وجود دارد و در دست نهادها یا سازمانهای خاصی بلوکه نشده است.

۳- ترکیب سهامداران

سهامداران عمدہ (مثل نهادها و سازمانهای مختلف) معمولاً با توجه به عملکردشان در حمایت از قیمت سهامشان در سالهای قبل ارزیابی می‌شوند و سهامداران خرد وقتی که ترکیب سهامدار عمدہ یک شرکت تغییر می‌کند با توجه به عملکرد سهامدار جدید در گذشته به آن واکنش نشان می‌دهند.

۴- سودآوری (EPS) و ثبات آن

مهمنترین عامل در اثرگذاری بر قیمت سهام سودآوری یک شرکت است و تمام عوامل دیگر ذکر شده به طور غیر مستقیم با واسطه سودآور بوردن یا نبودن سهام بر قیمت آن تاثیر می‌گذارند. به طور مثال وقتی که مدیر عامل یک شرکت عوض می‌شود انتظار عملکرد خوب یا بد مدیر عامل و درنهایت سودآور بودن یا نبودن آن شرکت است که موجب تغییر سهام شرکت می‌شود و تغییر مدیر عامل انتظارات سوددهی شرکت را تغییر می‌دهد

۵- طرح‌های توسعه شرکت

وجود طرح‌های توسعه‌ای در شرکت می‌تواند نشان از رشد و پویایی شرکت باشد. البته نباید فراموش کرد که طرحهای توسعه‌ای که برای تعویض ماشین آلات فرسوده انجام می‌شود نسبت به طرحهای توسعه‌ای که برای احداث خط تولید جدید انجام می‌شود از اهمیت کمتری برخوردار است. معمولاً شرکتها بعد از تاسیس یک رشد

سريعی در سالهای اولیه دارند و به تدریج که به مرحله بلوغ رسیدند رشد آنها سطحی بوده و به مرحله ثبات نسبی می‌رسند.

۶- مدیریت شرکت

مدیران شرکتها نیز با توجه به سابقه و عملکرد آنها در گذشته ارزیابی می‌شوند و این مدیراندر بورس اوراق بهادر شناخته شده هستند و با جابجایی آنها قیمت سهام شرکتها نیز تغییر خواهد کرد.
از عوامل دیگر تاثیرگذار بر قیمت سهام می‌توان به موارد زیر اشاره کرد :

- عمر شرکت و میزان استهلاک ماشین‌آلات
- سابقه و اعتبار شرکت
- روند قیمت سهم
- دعاوی حقوقی علیه شرکت
- اطلاعات درون شرکت و شایعات

رویکردهای نگرشی به بازار سهام و تجزیه و تحلیل آن

سرمایه گذاری دربورس اوراق بهادر با دیدگاه انجام می‌شود:

- ۱- بهره بردن از روند قیمت سهم : یعنی اینکه سهمی را بخریم و با قیمت بالاتری به فروش برسانیم .
- ۲- سرمایه گذاری به منظور بهره بردن از سودسالیانه سهام : یعنی خرید سهام و نگهداری آن تا تشکیل مجمع سالیانه و دریافت سود سهام .

براین اساس سرمایه گذاری دربورس اوراق بهادر را به سه دیدگاه تقسیم می‌کنند:

- ۱- کوتاه مدت
- ۲- میان مدت
- ۳- بلند مدت

در روش ارزیابی سهام به شکل کوتاه مدت عمدۀ تمرکز تحلیل گران و خریداران و فروشنده‌گان به اخبار و شایعات موجود در بازار است و خرید و فروش سهام نیز بر پایه همین اخبار و شایعات صورت می‌گیرد. در این روش که بعضی طول دوره آن را از ۴ روز تا ۲ هفته ذکر می‌کنند بیشتر افراد حرفه‌ای بازار که کار حرفه‌ای آنها خرید و فروش سهام و استفاده از سود ناشی از تغییر قیمت سهام در کوتاه مدت (نوسان گیری) است، فعالیت دارند و بالطبع در طول این مدت کوتاه نیاز به تحلیل شرایط صنعت وجود ندارد. به افراد تازه وارد به این بازار توصیه می‌شود که از این روش استفاده نکنند و خرید و فروش خود را براساس دیدگاه بلندمدت انجام دهند.

روش دوم که حد وسط روش اول و سوم می باشد، خریداران و فروشنده‌گان سهام عمدۀ تمرکز خود را بر تحلیل روند قیمتی سهام و تاحدی براساس اخبار منتشره از سوی شرکتها گذاشته اند. طول این دوره را نیز عموماً ۳ تا ۶ ماه ذکر می کنند.

در روش سوم تصمیم گیری برای خرید و فروش سهام بر پایه تجزیه و تحلیل کامل صنایع و شرکتها می باشد. در این روش تصمیم گیرندگان ابتدا وضعیت صنایع مختلف را در کشور و حتی در جهان بررسی نموده و با توجه به تحولات احتمالی آینده آن صنعت تصمیم می گیرند که به آن صنعت وارد شوند و یا از آن خارج شوند و در مرحله بعدی در صنعت خاصی، شرکتهای مورد نظر را مورد ارزیابی قرار می دهند و با استفاده از کلیه اطلاعات موجود شرکت و سایر شرکتهای موجود در آن صنعت اقدام به خرید سهام و یا فروش آن می کنند. توصیه اکید سازمان بورس اوراق بهادار تهران به سرمایه گذاران محترم این است که رویکرد خود را در بورس اوراق بهادار به شکل بلند مدت انتخاب کنند و از خرید و فروش سهام در کوتاه مدت خودداری کنند.

بنابراین در بازار بورس اوراق بهادار هرچه به سمت رویکرد بلند مدت تر حرکت می کنیم نیاز به تجزیه و تحلیل بیشتری وجود دارد و هرچه به سمت کوتاه مدت تر حرکت می کنیم نیاز به تجزیه و تحلیل کاهش می یابد زیرا که در کوتاه مدت تغییرات خاصی نمی تواند اوضاع صنایع و شرکتهای مختلف را به شدت دگرگون کرده و موجب نوسان سریع قیمت سهام آنها بشود.

برهمنی اساس در ذیل روش تحلیل صنعت و شرکت را به شکل اختصار توضیح خواهیم داد.

تحلیل صنعت

سرمایه گذاری در بازار بورس اوراق بهادار مستلزم پرسه‌ای است که یکی از آنها توجه به پارامترها و مولفه‌های صنایع می باشد. در واقع شناسایی شرکتها در بازار بورس بدون توجه به وضعیت صنعت، امری غیر علمی و ناقص در پرسه سرمایه گذاری می باشد. در این بخش به اختصار عوامل تأثیرگذار به صنایع را ذکر خواهیم کرد.

۱- رشد کمی و تکنولوژی صنعت

یکی از عوامل مهم در تحلیل صنایع مختلف ارزیابی روند حرکتی صنایع در داخل کشور و سایر نقاط دنیا است. چرا که بدون آن به سختی بتوان درباره آینده یک صنعت نظر داد. طبیعی است که صنایع نوپا و نوظهوری مثل صنایع الکترونیک از رشد قابل توجهی برخوردار بوده و انتظار می رود که در سالهای آتی نیز به روند حرکتی خود ادامه دهد و بر عکس صنایعی که به مرحله بلوغ خود رسیده مثلاً صنعت خودرو، انتظار رشد بالایی از آن نمی رود و بالطبع این عامل می تواند در تحلیل ما از آینده صنعت خاصی تأثیرگذار باشد.

۲- صنایع پسین و پیشین

یکی دیگر از نکات مهم در تحلیل صنایع مختلف بررسی روابط پسین و پیشین آن صنعت است. روابط پسین و پیشین به این مسئله اطلاق می‌شود که بعد از هر صنعت و یا قبل از آن چه صنایعی وجود دارند. به طور مثال اگر بخواهیم صنعت فولاد را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم، صنایع پیشین آن استخراج سنگ آهن و صنایع پسین آن صنایعی مثل خودروسازی، اسکله‌سازی، پل‌سازی و صنایع دیگری که از محصولات فولادی به عنوان ماده اولیه در تولیدات خود مورد استفاده قرار می‌دهند، قرار دارند. طبیعی است که هر تحول عمدت‌های که در صنایع پسین و یا پیشین اتفاق افتاد، در صنعت واسط با یک فاصله زمانی که بسته به ارتباط آنها دارد اثرات خود را باقی خواهد گذاشت. به طور مثال در زمانهایی که صنایع پسین دارای رونق و رشد است، انتظار این است که در آینده نزدیک صنایع پیشین هم از رشد برخوردار باشند. ولی رابطه عکس وجود ندارد. یعنی انتظار نمی‌رود زمانیکه صنایع پیشین دارای رشد هستند این رونق سبب رشد صنایع پسین شود، به طور مثال رشد صنایع نظیر خودرو، ساختمان و غیره که از فولاد استفاده می‌کنند، باعث رشد صنعت فولاد می‌شود ولی رشد صنعت فولاد لزوماً باعث رشد این صنایع نمی‌شود.

۳- سیاست‌های کلی دولت

سیاست‌های مالی و کلی دولت که عمدتاً در بودجه دولت مشخص می‌شود، می‌تواند در تحلیل صنعت تأثیرگذار باشد. گاه دولت سیاست خاصی را دنبال می‌کند که پیامدهای خاصی را به دنبال خواهد داشت. به طور مثال خروج دولت از صنایع خاص و واگذاری آن به بخش خصوصی، یا برداشتن تعریفه واردات محصولات خاصی مثل خودرو یا تغییر قیمت نرخ ارز از عواملی است که صنایع مختلف را تحت تأثیر قرار می‌دهد و در تحلیل آنها باید سیاست‌گذاری کلی دولت را مد نظر داشت.

۴- رقابتی یا انحصاری بودن صنعت

این تئوری که عمدتاً همه جا که انحصار باشد، حاشیه سود نیز بالا خواهد بود، از نظر اقتصادی اثبات شده است. در تحلیل صنایع مختلف باید این نکته را مد نظر داشت که این صنایع در حالت رقابتی به تولید ادامه می‌دهند یا یک حالت انحصاری دارند و در هر انحصاری با ورود رقبای جدید انحصار شکسته شده و حاشیه سود آن صنعت نیز کاهش می‌یابد و از سوددهی آن کم می‌شود. بنابراین باید در تحلیل صنعت به این نکته که آیا انحصارات در صورت وجود در آینده نزدیک شکسته خواهد شد و یا نه توجه شود.

۵- مزیت نسبی و قیمت‌های جهانی

بی‌شک کشورهایی که در تولید کالاهای خاصی مزیت نسبی دارند، می‌توانند ارزانتر از بقیه کشورها تولید کنند و بازارهای بیشتری را به خود اختصاص دهند. بر این اساس با فرض تعرفه‌ها و هزینه‌های حمل و نقل یکسان برای تمام کشورها تولید کنندگانی موفق خواهند بود که کالاهای خود را با قیمت‌های پایین‌تر و کیفیت بهتر عرضه کنند. بنابراین در تحلیل صنایع مختلف قیمت‌های جهانی تولیدات آن صنعت و مقایسه آن با قیمت‌های داخلی را مد نظر قرار داد.

تحلیل شرکت

برای تحلیل و شناخت شرکتها باید ابتدا رویکردی تعریف شود که در این رویکرد مبانی تحلیل شرکت مشخص می‌گردد. بر این اساس شرکت را باید به مثابه یک بنگاه اقتصادی در نظر گرفت که هدف نهایی آن کسب سود است. بنابراین تمامی تمرکز برای تحلیل یک شرکت بر تحلیل سود آن استوار است و هرگونه تحلیلی مثل تحلیل تولید، فروش، ارزیابی مدیران، طرح‌های توسعه‌ای و غیره در راستای برآورد و تحلیل سود صورت می‌پذیرد. برای مثال هنگامی که شرکتی خط جدیدی راهاندازی می‌کند و یا میزان فروش شرکت افزایش می‌یابد و یا مدیر یک شرکت عوض می‌شود، اگر تحلیل بازار بر این باشد که با این تغییرات سود دهی شرکت افزایش می‌یابد، به آن واکنش نشان داده و قیمت سهام آن شرکت بالا می‌رود. در ادامه مباحث مطرح شده دریخش عوامل درونی تاثیرگذار بر قیمت سهام در این بخش روش پیش‌بینی سود شرکت از روی فروش آن را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

روندهای سود دهی شرکت

همانطور که در بالا نیز ذکر شد، تمام تحلیل‌های یک شرکت در نهایت به سود ده بودن یا نبودن فعالیت آن مربوط می‌شد و نکته مهم در سوددهی ثبات و رشد سوددهی شرکت در طی چند سال (۳ تا ۵ سال) است و محل سود نیز از نکات دیگری است که باید مورد توجه قرار گیرد. یعنی اینکه سود شناسایی شده شرکت عمدهاً از محل سود عملیاتی است و یا اینکه از محل سایر درآمدهای غیر عملیاتی است. به فرض اگر شرکتی در طی یک دوره بر اثر مثلاً فروش بخشی از دارایی‌های خود سود، بالایی شناسایی کند. این امر از نظر تحلیل مالی یک شرکت اهمیتی ندارد و از نظر کارشناسان مالی روند رو به رشد سوددهی عملیاتی یک شرکت مهمترین پارامتر در ارزیابی آن است.

ابزار اصلی که می‌توان سوددهی یک شرکت را بدست آورد، صورتهای سود و زیان آن شرکت است و شرکتهای بورسی ملزم به ارائه این صورت‌ها در دوره‌های سه، شش، نه و دوازده ماهه هستند.

عملدهترین قلم صورت سود و زیان، خالص فروش یا درآمد حاصل از خدمات است و نکته مهم دیگر در این صورت، سود قبل از کسر مالیات است. این پارامتر نشان می‌دهد که از فروش شرکت پس از کسر هزینه‌های عملیاتی و تولید چه میزان به عنوان سود و ارزش افزوده در شرکت باقی مانده است. برای پیش‌بینی سود (EPS) یک شرکت می‌توان مراحل زیر را طی کرد:

۱- پیش‌بینی فروش شرکت

همانطور که ذکر شد، در اولین مرحله باید فروش شرکت را مورد پیش‌بینی قرار داد. در ادامه به این فرایند پیش‌بینی می‌پردازیم. در حال حاضر شرکتها به سازمان بورس اطلاعات سه‌ماهه ارائه می‌کنند که بر اساس این آمارهای سه‌ماهه که چهار بار در سال منتشر می‌شود، فروش شرکت پیش‌بینی می‌گردد. برای سادگی و پرهیز از اعداد مطلق، از اعداد نسبی یعنی درصد پوشش بودجه ستون آخر استفاده می‌کنیم. فرض می‌کنیم شرکتها بدون در نظر گرفتن مسائل تولید و فروش فصلی در هر فصلی که آمار ارائه می‌دهند،
۲۵ درصد از فروش خود را انجام می‌دهند تا بتوانند در کل سال مالی به ۱۰۰ درصد از فروش پیش‌بینی شده خود بررسند. یعنی مقادیر مساوی به عنوان فروش داشته باشند. (شکل ذیل)

اما به دلیل مسائل فصلی بازار مصرف، در شرکتها تولیدی فروش شرکتها هم تابع مسائل فصلی می‌گردد. برای نمونه عملده فروش شرکتها نوشابه‌سازی در تابستان و بهار و یا بیشتر فروش شرکتها شوینده در سه ماهه آخر سال است. بر این اساس استاندارد نرمال ۴ دوره ۲۵ درصدی پوشش، در عمل با مشکل مواجه می‌گردد. در اینجا مسئله نرمال کردن این دوره‌ها باید مورد توجه قرار گیرد. مثلاً با اتكا به آمارهای سه ماهه سه سال گذشته شرکت الف درمی‌یابیم که پوشش بودجه این شرکت در طی این دوره سه‌ماهه در واقع هیچ وقت ۲۵ درصد نبوده و همیشه در حدود ۲۱ درصد بوده است. یا بر همین اساس برای مثال آمارهای سه‌ماهه دوم ۵۹ درصد پوشش بودجه فروش و آمارهای سه‌ماهه سوم ۸۴ درصد پوشش بودجه فروش را نشان می‌دهند. با توجه به این مسئله، شکل نرمال درصد پوشش فروش این شرکت به صورت استاندارد با اتكا به آمارهای سه‌سال گذشته، به صورت زیر می‌باشد.

در اینجا دیده می‌شود که شرکت الف سه‌ماهه اول سال به صورت نرمال و استاندارد ۲۱ درصد فروش سالانه خود را انجام می‌دهد. در سه‌ماهه دوم به صورت تجمعی $(59 + 38)/2 = 48.5$ درصد و در سه‌ماهه سوم ۸۴ درصد از فروش خود را به صورت نرمال انجام داده است. (این عمل را نرمال کردن Normalize می‌گویند). بر این اساس اکنون می‌توان پیش‌بینی فروش را انجام داد. در زمانی که مسائل فصلی فروش مطرح نیست و آمارها به صورت نرمال ۴ تا دوره ۲۵ درصدی را پوشش می‌دهند، هر آماری که اعلام شود، بر اساس همان آمار نرمال ۲۵ درصدی، مورد پیش‌بینی قرار می‌گیرد. در شکل دیدیم که برای مثال در ۶ ماهه اول سال ۵۰ درصد فروش و در ۹ ماهه سال ۷۵ درصد فروش مورد پوشش قرار می‌گیرد. حال اگر مثلاً آمار سه‌ماهه اول پیش‌بینی شده ۲۷ درصد باشد، پیش‌بینی درصد پوشش از فروش سال ۱۳۸۰ شرکت برابر خواهد بود با:

$$108\% = \frac{27}{25} \times 100\%$$

يعني پیش‌بینی می‌شود شرکت، در سال ۱۳۸۰ با توجه به آمار سه‌ماهه، از برنامه فروش خود پیش‌بینی افتاده است.

حال در صورتیکه مسائل فصلی را در نظر بگیریم و شکل نرمال شده به عنوان پایه را مورد پیش‌بینی قرار دهیم، در این صورت اگر شرکت الف در سه‌ماهه اول سال ۲۷ درصد از کل سال را پوشش داده باشد، پیش‌بینی فروش برابر خواهد بود با:

$$128/5 = \frac{21}{27} \times 100\%$$

بنا به این شیوه می‌توان با اتکا به آمارهای ۶ ماهه و ۹ ماهه نیز پیش‌بینی‌هایی را از فروش شرکت انجام داد. حال که ما در مرحله اول پیش‌بینی فروش شرکت را انجام دادیم، مرحله دوم که ارائه یک برآورد از حاشیه سود شرکت است را مدد نظر قرار می‌دهیم.

۲- برآورد حاشیه سود شرکت

همانطور که می‌دانیم حاشیه سود به معنای نسبت سود به فروش یک شرکت پس از کسر سایر درآمدهای شرکت است. این نسبت در واقع ساختار هزینه‌ای شرکت را مورد توجه قرار می‌دهد و مشخص می‌سازد که

شرکت به ازای هر ۱۰۰ ریال فروش خود چه میزان سود کسب می‌کند. این نسبت به موارد متعددی بستگی دارد که از آن جمله قیمت فروش محصول شرکت، مدیریت شرکت و ... می‌باشد. به طور کلی حاشیه سود متغیری است که روند ثابتی دارد و در یک دوره کوتاه‌مدت تغییر نمی‌یابد. بر این اساس این انتظار وجود ندارد که مثلاً حاشیه سود یک شرکت آخرین حاشیه سود اعلامی باشد. در برآورد حاشیه سود علاوه بر مطلب فوق باید به روند حاشیه سود برای کی تا سه سال گذشته توجه داشت. برای برآورد حاشیه سود یک شرکت متوسط روند سه ساله حاشیه سود یک شرکت، با حذف آمارهای غیر نرمال، در نظر گرفته می‌شود.

۳- پیش‌بینی سود شرکت (EPS)

پس از برآورد حاشیه سود، با حاصلضرب حاشیه سود در پیش‌بینی فروش، به پیش‌بینی از سود شرکت خواهیم رسید. بر این اساس اگر در نظر بگیریم که حاشیه سود به دست آمده برای شرکت الف برابر با 32% و پیش‌بینی فروش آن $11,000$ میلیون ریال است. از این رو پیش‌بینی سود از شرکت الف در سال 1380 برابر خواهد بود با:

$$\text{میلیون ریال} \quad 131/521 = 11,000 \times 32\%$$

که این با پیش‌بینی سود خود شرکت در بودجه که حدود $911/098$ میلیون ریال است، تفاوت دارد. حال اگر سود پیش‌بینی شده را بر تعداد سهام این شرکت، در این مثال 25 میلیون سهم تقسیم کنیم، به پیش‌بینی از درآمد هر سهم خواهیم رسید که برابر خواهد بود با:

$$\text{ریال} \quad EPS = 5265 = 521 \times 131$$

نحوه ارزیابی شرکت‌ها

شرکتها ممکن است در بورس اوراق بهادار تهران را می‌توان به شکل زیر تقسیم بندی کرد:

- ۱- شرکتها تولیدی
- ۲- شرکتها سرمایه گذاری
- ۳- شرکتها ساختمانی
- ۴- شرکتها پیمانکاری
- ۵- بانکها و سایر واسطه‌های مالی (لیزینگها)

هر کدام از این گروه شرکتها را باید براساس نوع فعالیت آنها ارزیابی کرد. به طور مثال نمی‌توان یک شرکت تولیدی را به مانند یک شرکت سرمایه گذاری ارزیابی کرد. چراکه ماهیت کار آنها با هم فرق دارد.

در ذیل به طور مختصر نحوه ارزیابی این گروهها شرح داده خواهد شد.

۱- ارزیابی شرکتهای تولیدی

نحوه ارزیابی شرکتهای تولیدی بیشتر روی سوددهی و روند آن متمرکز است و هر عاملی که روی سوددهی جاری یا انتظاری شرکت تاثیر بگذارد روی قیمت و در نتیجه در ارزیابی جدید شرکت تاثیر خواهد داشت. نحوه ارزیابی شرکتهای تولیدی در بخش تحلیل شرکت به طور کامل توضیح داده شده است.

۲- نحوه ارزیابی شرکتهای سرمایه‌گذاری

ارزیابی شرکتهای سرمایه‌گذاری معمولاً به دو شیوه صورت می‌گیرد. در روش اول ملاک تصمیم گیریها و تحلیل‌ها ارزیابی سبد سهام شرکتهای سرمایه‌گذاری است و در روش دوم ملاک ارزیابی بر پایه سوددهی این شرکتها است. در روش اول ارزیابی‌ها با توجه به ارزش سبد سهام شرکت سرمایه‌گذاری و وزن هر صنعت در سبد سهام آن شرکت، صورت می‌گیرد. معمولاً قیمت سهام شرکتهای سرمایه‌گذاری هم جهت با قیمت سهام موجود در سبد آنها تغییر می‌کند. به طور مثال اگر در یک شرکت سرمایه‌گذاری صنعت خاصی ۴۰ درصد سبد سهام آن را تشکیل داده باشد، هرگونه تغییری در قیمت و ارزش آن صنعت خاص صورت گیرد، این تغییر در قیمت سهام شرکت سرمایه‌گذاری هم صورت می‌پذیرد. بنابراین باید در ارزیابی شرکتهای سرمایه‌گذاری به وزن هر صنعت در سبد سهام آنها و نحوه تغییرات آنها توجه داشت. یکی از مشکلات این روش این است که ارزش واقعی شرکتهای خارج از بورس شرکتهای سرمایه‌گذاری را نمی‌توان دقیقاً مشخص کرد. چراکه تا زمانی که سهام شرکتها در بورس عرضه نشده و قیمت آن براساس عرضه و تقاضای واقعی مشخص نشود ارزش‌گذاری آن مشکل خواهد بود. در کل برای ارزیابی شرکت سرمایه‌گذاری در این روش هرقدر که ارزش سبد سهام شرکت برای هر سهم از قیمت هر سهم شرکت بیشتر باشد زمان خوبی برای خرید آن سهم محسوب می‌شود و بالعکس. در درازمدت انتظار این است که این دو تقریباً یکسان باشند.

در روش دوم ارزیابی شرکتهای سرمایه‌گذاری به سود این شرکتها و امکان رشد سودآوری و قابلیت سودسازی توجه می‌شود و براساس پیش‌بینی سود شرکت و نسبت P/E متوسط شرکتهای سرمایه‌گذاری قیمت سهام این شرکتها پیش‌بینی و تعیین می‌شود.

۳- ارزیابی شرکتهای ساختمانی

از نکات قابل توجه در شرکتهای ساختمانی بهای تمام شده پروژه‌های تکمیل شده و آماده برای فروش و قیمت فروش این پروژه‌هاست و هرقدر این دو مقدار (بهای تمام شده و فروش) از هم فاصله داشته باشند نشان از حاشیه سود بالای شرکت است. نکته مهم دیگر در ارزیابی این شرکتها پتانسیل موجود در شرکت برای سوددهی

است. یکی از این پتانسیل ها وجود قراردادهای جدید برای احداث پروژه های جدید و همچنین داشتن زمین مناسب در شهرها و مناطق با ارزش برای احداث بناهای مختلف تجاری، مسکونی و اداری است و این پتانسیل ها می توانند در جهت خلق سود برای شرکت و سهامداران آن در آینده مورد استفاده قرار گیرد.

۴- شرکتهای پیمانکاری

ارزیابی شرکتهای فعال در این گروه کمی مشکل تر و پیچیده تر است و این مربوط به ماهیت این شرکت ها است. در این شرکتها به دلیل اینکه یک کالای خاصی تولید نمی شود و نمی توان براساس تقاضا و عرضه آن روند فعالیت شرکت را ارزیابی کرد کمی با مشکل مواجه هستیم. دارایی شرکت بر اساس نوع فعالیت آن، دستگاهها و ماشین آلات موجود است و نیروی انسانی متخصص نیز از جمله عوامل مهم در این نوع شرکتها است. یکی از بهترین روشها برای ارزیابی این شرکتها توجه به صنعتی است که آنها در آن فعالیت دارند. همانطور که در بخش تحلیل صنعت ذکر گردید اگر چشم انداز آن صنعت خوب و روشن باشد انتظار این است که وضعیت قراردادهای این شرکت نیز بهمود یابد و همزمان با رشد صنعت این شرکت نیز رو به رشد باشد. نکته دیگر اینکه در ارزیابی این گروه توجه به رشد سود قراردادهای شرکتهای پیمانکاری و توجه به استمرار این قراردادها و همچنین تعداد رقبای موجود در این گروه است و هرچه رقبای این گروه زیاد باشند برای برنده شدن در یک مناقصه و بستن قرارداد جدید باید قیمت پیشنهادی پایین باشد و این خود یعنی کاهش سود قراردادها است.

از نکات دیگر قابل توجه در ارزیابی شرکتهای پیمانکاری، سابقه و عملکرد این شرکتها در گذشته است و هرچه سابقه و اعتبار شرکتها بیشتر باشد احتمال استمرار قراردادهای آنها نیز بیشتر می شود.

۵- نحوه ارزیابی بانکها و سایر واسطه های مالی (لیزینگ ها)

عملده سود فعالیت بانکها از اختلاف سود تسهیلاتی که می پردازند و سود سپرده هایی که قبول می کنند به دست می آید. در این گروه سرمایه گذاری در اوراق بهادر نیز بخشی از سود آنها را تشکیل می دهد. بانکها به دلیل اینکه تقریباً سود تسهیلات و سپرده های آنها تقریباً با هم برابر است، حجم سپرده های آنها عامل مهمی در شناسایی سود آنها به حساب می آید. به فرض اگر حاشیه سود بانکها یکسان باشد بانکی که بیشترین سپرده را دارد از سوددهی کل بالاتری نیز برخوردار خواهد بود. از نکات دیگر قابل توجه در ارزیابی بانکها درآمدهای حاصل از سایر سرمایه گذاری های آنها است. تعداد شبکات و هزینه های عملیاتی بانکها نیز از نکات دیگری است که باید به آنها توجه گرد.

شرکتهای لیزینگ نیز به دلیل ماهیت کاری که دارند شبیه به بانکها هستند. در این شرکتها نیز نرخ سود وامهایی که دریافت می کنند و سود تسهیلاتی که پرداخت می کنند عامل مهمی در ارزیابی آنها محسوب می شود. از نکات

قابل توجه دیگر در ارزیابی این شرکتها نوع صنعتی که در آن فعالیت می کنند می باشد. به طور مثال اگر فعالیت این شرکتها در صنایعی متمرکز باشد که از رشد قابل توجهی برخوردار بوده و تقاضا برای محصولات آن صنعت رو به افزایش باشد امکان افزایش سوددهی شرکتهای لیزینگ فعال در این صنعت نیز وجود دارد. از عوامل مهم دیگر سهامداران عمدۀ این شرکتها است. به طور مثال یک شرکت لیزینگ که تحت مالکیت یک بانک است امکان دسترسی به منابع مالی آن بیشتر از یک شرکت لیزینگ خصوصی خواهد بود و یا شرکتی که تحت حمایت و مالکیت یک شرکت خاص است و در زمینه فروش و اجاره محصولات آن شرکت فعالیت دارد امکان سوددهی آن بیشتر است.

نکته مهم دیگر در ارزیابی این شرکتها میزان مطالبات مشکوک الوصول آنها می باشد که نشان دهنده عملکرد این شرکتها در دریافت مطالبات خود است و هرچه این مطالبات بالاتر برود عملکرد شرکت ضعیف ارزیابی می شود. سوددهی و روند آن درگذشته نیز از جمله نکات مهم دیگری است که در ارزیابی شرکتهای لیزینگ باید به آن توجه کرد.

در این بخش مطالبی درباره انواع شرکتهای تجاری و نیز توضیحاتی درباره شرکتهای سهامی ، نحوه انتشارسهام و تشکیل مجتمع آنها به اختصار بیان می گردد.

طبق قانون تجارت ایران شرکتهای تجاری برهفت قسمت است :

- ۱-شرکت سهامی
- ۲-شرکت بامسؤولیت محدود
- ۳-شرکت تضامنی
- ۴-شرکت مختلط سهامی
- ۵-شرکت مختلط غیرسهامی
- ۶-شرکت نسبی
- ۷-شرکت تعاضی تولید و مصرف

طبق قانون بورس اوراق بهادر فقط شرکتهای سهامی عام می توانند دربورس پذیرفته شوند.

مزیت یک شرکت سهامی عام :

به صورت شرکت سهامی عام درآمدن راه خوبی برای تامین سرمایه مورد نیاز یک شرکت است. مورد مطالعه قرار گرفتن اوراق بهادر شرکت بصورت عام در بازارهای سرمایه موجب جلب توجه محافل مالی و صفحات جراید

سالی و مردم به شرکت می‌شود. این مساله در صورتیکه شرکت عملکرد خوبی داشته باشد، اجازه می‌دهد که شرکت پول مورد نیاز خود را بسیار سهولت‌تر و ارزان‌تر تامین کند.

در شرکت‌های سهامی دوراه برای تامین سرمایه داریم:

۱- استقراض: اخذدام و انتشار اوراق قرضه

۲- انتشار سهام: سهام عادی و سهام ممتاز

تامین مالی بوسیله استقراض نسبت به انتشار سهام برای شرکت‌ها راه ارزان‌تری است. زیرا امام و اوراق قرضه سررسیددار دونهایتا تا پایان سررسیدبه آنها بهره تعلق می‌گیرد. ولی سهام سررسیددار دو تا پایان عمر شرکت باید به سهامداران سود پرداخت شود.

دومین علت اینست که هزینه بهره مالیات کاه است و برای شرکت‌های اسپر مالیاتی ایجاد می‌کند، ولی پرداخت سود سهام برای شرکت‌های اسپر مالیاتی ندارد.

اما مزیت انتشار سهام عادی نسبت به اوراق قرضه اینست که در حالتیکه شرکت زیان آور باشد می‌تواند سود سهام پرداخت نکند ولی بهره اوراق قرضه چه شرکت سود آور باشد و چه زیان آور، بایستی پرداخت گردد.

انتشار سهام

سهام عادی:

شرکت‌ها اغلب انتشار سهام خود را برای جلب سرمایه گذاران آگهی می‌کنند. قیمتی که سهامدار برای تحصیل سهام می‌پردازد قیمت انتشار نامیده می‌شود. در اغلب موارد قیمت انتشار سهام به مرتب بیشتر از ارزش اسمی آن است. زیرا ارزش اسمی عمده‌ای بسیار پایین است. تلفیقی از عوامل بازار، مرکب از مقایسه سوابق سودهای سالانه شرکت، وضعیت مالی، چشم اندازه‌های آتی برای موفقیت و شرایط عمومی تجارت و ... قیمت انتشار را تعیین می‌کند.

الف) انتشار سهام عادی به ارزش اسمی:

ارزش اسمی: قیمت اولیه هر سهم در بازار اولیه است که در بازار بورس تهران ۱,۰۰۰ ریال ارزیابی شده است. (طبق قانون تجارت ایران ارزش اسمی هر سهم نباید بیشتر از ۱۰,۰۰۰ ریال باشد). این بدان معناست که شرکت در روز نخست فعالیت خودکه سهام پذیره نویسی می‌کرد، قیمت هر سهم خود را ۱,۰۰۰ ریال تعیین نموده و سهامداران نیز در روز نخست برای خرید هر سهم این شرکت مبلغ ۱,۰۰۰ ریال پرداخت نموده اند.

فرض کنید که ارزش اسمی هر سهم شرکت الف ۱,۰۰۰ ریال است . در اینصورت انتشار $32,000 \times 1,000 = 32,000,000$ سهم جدید به ارزش اسمی منجر به افزایش سرمایه شرکت به مبلغ $32,000,000$ ریال می شود .

ب) انتشار سهام عادی به صرف :

معمولًاً ارزش اسمی سهام شرکت ها ، ناچیز است . بنابراین در اغلب موارد سهام به مبلغی بیش از ارزش اسمی انتشار می یابد . مبلغ مازاد بر ارزش اسمی ، صرف نامیده می شود . اگر ارزش اسمی هر سهم شرکت الف ۱,۰۰۰ ریال و قیمت انتشار آن ۱,۵۰۰ ریال باشد صرف ناشی از انتشار هر سهم $= 500$ ریال و صرف ناشی از انتشار کل سهام $= [(1,500 - 1,000) \times 32,000,000]$ ریال می باشد . هم ارزش اسمی و هم صرف ، بخشی از سرمایه پرداخت شده می باشند .

حقوق سهامداران عادی :

مالکیت سهام عادی ، چهار حق اساسی را به آنها اعطا می نماید . مگر اینکه حق خاصی با توافق سهامداران از مالکیت سهام سلب شده باشد .

۱- حق رای : حق مشارکت سهامداران در مدیریت از طریق دادن رای به موضوعاتی که در مقابل آنها قرار می گیرد . این حق ، حق منحصر به فرد سهامداران برای مشارکت در مدیریت شرکت است . هر سهامدار به ازای هر سهمی که در اختیار دارد ، حق یک رای را دارد .

۲- سود سهام : حق دریافت بخش متناسبی از سود خالص کسب شده توسط شرکت هر سهامدار به تناسب تعداد سهامی که در تاریخ مجمع عادی سالیانه دارد از سود تصویب شده جهت پرداخت به سهامداران متنفع می شود .

۳- تصفیه (سهم در خالص داراییها) : حق دریافت بخش متناسبی (براساس تعداد سهام) از دارایی های باقیمانده پس از پرداخت بدھی ها در زمان تصفیه

۴- حق تقدم : حق حفظ سهم مناسبی از مالکیت شرکت سهامی ، فرض کنید که شما مالک ۵ درصد از سهام یک شرکت سهامی هستید . چنانچه این شرکت ۱۰۰,۰۰۰ سهم جدید صادر کند (افزایش سرمایه) شما فرصت خرید ۵۰۰۰ سهم جدید را قبل از سایر خریداران خواهید داشت .

تاریخ های تقسیم سود :

هر شرکت سهامی باید سود سهام را قبل از پرداخت آن تصویب نماید . تصویب سود سهام در ایران از اختیارات مجمع عمومی عادی است . شرکت تا زمان تصویب سود سهام تعهدی برای پرداخت آن ندارد اما به محض تصویب سود سهام به یک بدھی قانونی تبدیل می شود .

طبق ماده ۲۴۰ قانون تجارت ایران ، مجمع عمومی پس از تصویب حسابهای سال مالی و احراز اینکه سود قابل تقسیم وجود دارد ، مبلغی از آن را که باید بین صاحبان سهام تقسیم شود را تعیین خواهد کرد . علاوه بر این مجمع می تواند تصمیم بگیرد مبالغی از اندوخته هایی که شرکت در اختیار دارد بین صاحبان سهام تقسیم شود .

- ۱- تاریخ تصویب سود ، مجمع عمومی عادی در این تاریخ قصد خود را برای پرداخت سود سهام اعلام می کند .
- ۲- تاریخ سابقه سهامداری ، شرکت این تاریخ را برای تعیین مشمول سود قرار گرفتن آن دسته از سهامدارانی که در آن تاریخ سهامدار بوده اند به اطلاع می رساند . در ایران معمولاً دوروز قبل از تاریخ تشکیل مجمع عمومی نماد معاملاتی سهم توسط بورس اوراق بهاداربسته می شود. تنها افرادی که تا قبل ازبسته شدن نماد مالک سهام هستند سود سهام دریافت می کنند .
- ۳- تاریخ پرداخت سود سهام طبق ماده ۲۴۰ قانون تجارت ایران شرکت پس از اعلام تقسیم سود ، برای پرداخت سود سهام حداقل ۸ ماه فرصت دارد .

أنواع سودقابل تقسيم :

- ۱- سودنقدی: منظور توزیع وجه نقد بعنوان سودبین سهامداران است .
- ۲- سودسهمی: دال بر توزیع سهم بین سهامداران از بابت سودسهام است . دلیل اینکار میتواند این باشد که شرکت می خواهد توأم با پرداخت سودافزایش سرمایه بدهد. دلیل دوم اینکه سیاست مدیریت شرکت اینست که وجه نقد در شرکت باقی بماند.

سهام ممتاز

سهام ممتاز سهامی است که بر دیگر انواع سهام امتیاز یا رجحیت داشته باشد.

مشخصات سهام ممتاز:

- ۱- سهام ممتازداری نرخ سود مشخص است . مثلاً منظور از سهام ممتاز ۲,۰۰۰ ریالی ۱۲٪ سهامی با ارزش اسمی ۲,۰۰۰ ریال و سود ثابت سالانه $(2,000 * 12\%) = 240$ ریال می باشد.
- ۲- سهام ممتاز برای دریافت سودسهام خود برسهام عادی مقدم است .
- ۳- در صورت انحلال شرکت پس از پرداخت بدهی ها، سهم سرمایه سهامداران ممتاز قبل از سهامداران عادی پرداخت می گردد.
- ۴- سهام ممتاز عموماً فاقد حق رای می باشد.

تعريف سهام خزانه :

سهام خزانه به معنای آنست که شرکت سهام خود را می خرد و نگه داری می کند. طبق قانون تجارت ایران خرید سهام خزانه توسط خود شرکتها ممنوع است. ولی شرکتهای ایران با استفاده از شرکتهای فرعی و تابعه خود اقدام به جمع آوری سهامشان می کنند. دلیل عدمه جمع آوری سهام یک شرکت توسط خود آن شرکت، کنترل واشرگذاری بر روی قیمت سهام شرکت است. بعنوان مثال در موقعیت که وضعیت بازار روبه رو کوداست و قیمت سهم یک شرکت در معرض افت شدید قرار دارد، شرکت سهام خود را از بازار جمع آوری کرده و بدین وسیله از افت بیشتر قیمت سهم جلوگیری می کند.

مشخصات یک شرکت سهامی :

طبق ماده ۱ قانون تجارت؛ «شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی سرمایه آنها می باشد».

أنواع شركت های سهامي

طبق ماده ۴ قانون تجارت شرکت های سهامی به دو نوع تقسیم می شوند:

نوع اول) شركت های سهامي عام :

شرکت هایی که موسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تامین می کنند، شرکت های سهامی عام نامیده می شوند. حداقل سرمایه موردنیاز برای تاسیس یک شرکت سهامی عام ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال است که ۲۰٪ آن توسط موسسین و مابقی توسط مردم پرداخت می گردد. مضافاً اینکه از کل سرمایه حداقل ۳۵٪ آن باید در زمان تاسیس شرکت و مابقی آن حداقل ظرف ۵ سال و به تصمیم هیات مدیره باید پرداخت گردد.

در واقع در شرکتهای سهامی عام دونوع سهامدار وجود دارد:

۱- موسس: که طبق قانون حداقل ۲۰٪ سرمایه را باید تامین کنند.

۲- غیر موسس: که مابقی سرمایه موردنیاز را باید تامین کنند.

طبق قانون بورس اوراق بهادار ایران شرکتهای پذیرفته شده فقط می توانند سهام عادی با نام منتشر کنند.

نوع دوم) شركت های سهامي خاص :

شرکت هایی که تمام سرمایه آنها در موقع تاسیس منحصراً توسط موسسین تامین (پرداخت و تعهد) می گردد، شرکت های سهامی خاص نامیده می شود. یعنی در زمان تاسیس حداقل ۳۵٪ سرمایه و مابقی حداقل ظرف ۵ سال و به

تصمیم هیات مدیره توسط موسسین باید پرداخت گردد. شرکت سهامی خاص بین عامه مردم سهام نداردو سهام آن در بورس ارایه نمی شود. حداقل سرمایه موردنیاز برای یک شرکت سهامی خاص است ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است و با حداقل سه نفر سهامدار تشکیل می شود.

در شرکت های سهامی عام عبارت «شرکت سهامی عام» و در شرکت های سهامی خاص عبارت «شرکت سهامی خاص» باید قبل از نام شرکت یا بعد از آن، بدون فاصله با نام شرکت، در کلیه اوراق، اطلاعیه ها و آگهی های شرکت بطور روشن و خوانا قید شود.

خلاصه ای از تفاوت های عمدۀ بین شرکت سهامی عام و خاص

- ۱- قسمتی از سهام شرکت سهامی عام در مرحله تاسیس به مردم عرض میشود در حالیکه سهام شرکت های سهامی خاص باید کلاً توسط موسسین خریداری گردد.
- ۲- تعداد شرکا در شرکت سهامی عام حداقل ۵ نفر و در شرکت سهامی خاص ۳ نفر میباشد.
- ۳- سرمایه شرکت سهامی عام در هنگام تاسیس حداقل ۵ میلیون ریال و در شرکت های سهامی خاص حداقل ۱ میلیون ریال می باشد.
- ۴- شرکت سهامی عام می تواند طبق قانون تجارت اوراق قرضه (اوراق مشارکت) منتشر نماید.
- ۵- مبلغ اسمی سهام شرکت های سهامی تمام نباید بیش تر از ۱۰/۰۰۰ ریال باشد. ولی در شرکت های سهامی خاص مقداری برای آن وجود ندارد.

نکته: مالکیت شرکت های سهامی عام هم، همانند شرکت های سهامی خاص می تواند بطور بسته و خصوصی توسط تعداد محدودی سهامدار نگهداری شود. تعداد زیاید شرکت سهامی وجود دارند که مالکیت آنها با وجودی که نام سهامی عام دارند عمومی و عام نمی باشد. و سهام آنها در بازار های سرمایه معامله نمی شود. طبق ماده ۲ قانون تجارت ایران تعداد سهامداران شرکتهای سهامی نباید کمتر از ۳ نفر باشد. در سرتاسر مطالب فصل حاضر مقصود از شرکتهای سهامی شرکت هایی هستند که مالکیت عمومی دارند و سهام آها در بورس اوراق بهادار مورد معامله قرار می گیرد.

تذکر: علاقمندان می توانند کلیه مشخصات، قوانین و مقررات مربوط به شرکت های سهامی را در کتاب قانون تجارت ایران مطالعه فرمایند.

طبق ماده ۲۴ قانون تجارت ایران: سهم قسمتی است از سرمایه شرکت سهامی که مشخص کننده میزان مشارکت و تعهدات و منافع صاحب آن در شرکت سهامی می باشد. ورقه سهام، سند قابل معامله ای است که نماینده تعداد سهام صاحب آن در شرکت سهامی است.

شرکت سهامی در عوض سرمایه گذاری مالکان خود در واحد تجاری برای آنها گواهینامه سهام صادر می کند . روی برگه گواهینامه سهام نام شرکت صادر کننده ، تعداد سهام و مبلغ سرمایه ثبت شده ، نام و مشخصات دارنده سهم ، تعداد سهام و ارزش اسمی هر سهم ذکر می شود .

مجمع عمومی شرکتهای سهامی

بادرنظر گرفتن حقوق صاحبان سهام بالاترین مرجع شرکتهای سهامی مجمع عمومی است که اصول و طرز کار عملیات شرکت را تعیین نموده ، مدیران ، بازرسان و بازرسان شرکت را منتخب و عملیات آنها را بررسی ، تایید و یا تصحیح می کند.

تصمیمات مجمع عمومی در صورتی معتبر است که تشریفات مقرر در قانون و اساسنامه برای دعوت و تشکیل وحدنصاب سهام حاضر و اکثریت سهام لازم در نظر گرفته شده باشد. زیرا در شرکتهای سهامی صاحبان سهام جز بوسیله شرکت در مجمع عمومی که صحیحاً تشکیل شده باشند، نمی توانند اظهار نظر کنند و نظریات فرد فرد صاحبان سهام اگر تماماً هم یکی باشد تاموقعي که در مجمع عمومی تایید نشده، دارای اعتبار نمی باشد.

مجمع عمومی شرکتهای سهامی به ترتیب عبارتند از:

- مجمع عمومی مؤسس
- مجمع عمومی عادی
- مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده
- مجمع عمومی فوق العاده

مجمع عمومی موسسان :

مجمع عمومی موسسان اولین مجمعی است که در آن تعهد کنندگان سهام شرکت حاضر می شوند تا اساسنامه شرکت را تصویب و تایید کنند.

وظایف مجمع عمومی موسسان به قرار زیر است:(ماده ۱۷۴ ق ت)

- ۱ - رسیدگی به گزارش مؤسسان و تصویب آن و همچنین احراز پذیره نویسی کلیه سهام شرکت و تأديه مبالغ لازم
- ۲ - تصویب طرح اساسنامه شرکت و در صورت لزوم اصلاح آن
- ۳ - انتخاب اولین مدیران و بازرسان یا بازرسان شرکت
- ۴ - تعیین روزنامه کثیر الانتشاری که هر گونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهامداران تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی در آن منتشر خواهد شد.

مجمع عمومی موسس بوسیله دعوت موسسان از کلیه تعهدکنندگان سهام تشکیل می شود. موسسان کسانی هستند که امور حقوقی و اقدامات و تشریفات قانونی موردنیاز برای تشکیل و تاسیس یک شرکت سهامی را نجات می دهند.

مجمع عمومی عادی یا مجمع عادی سالیانه :

مجمع عمومی عادی مجمعی است که برای امور عادی و جاری شرکت تشکیل می شود. صاحبان سهام بوسیله تشکیل مجمع عمومی در داداره امور شرکت با تعیین هیات مدیره و بازرسان دخالت نموده و عملیات آنها را مردم تایید و تصویب قرار می دهند.

بنابراین مجمع عمومی عادی مجمعی است که به امور عادی و جاری شرکت رسیدگی می کنند بدون آنکه بتواند تغییری در اساسنامه و تشکیلات و عملیات شرکت بدهد. مجمع عمومی عادی اجبارا در پایان هر سال یک جلسه خواهد داشت که همان مجمع عادی سالیانه است.

زمان تشکیل مجمع عمومی عادی سالیانه در اساسنامه پیش بینی می شود. این تاریخ حداقل ۴ماه پس از پایان سال مالی شرکت تعیین می شود زیرا پس از خاتمه سال مالی باید حسابهای شرکت بسته و صورتهای مالی آن تنظیم گردد. ضمن اینکه شرکتها می بایست اظهارنامه مالیاتی و ترازنامه و سود زیان خود را طرف حداقل ۴ماه بعد از پایان سال مالی به ادارات دارایی تسلیم کنند.

مجمع عمومی عادی از طرف مدیران شرکت دعوت می شود. زیرا یکی از وظایف مدیران دعوت مجامع عمومی است. ولی در صورتی که مدیران شرکت از دعوت مجمع عمومی تعلل کنند بازرسان شرکت نیز می توانند مجمع عمومی را دعوت نمایند. (ماده ۶۳ قانون تجارت)

وظایف مجمع عمومی عادی :

- وظایف مجمع عمومی عادی بطور کلی امور جاری و عادی شرکا است و بطور خلاصه به قرار زیر می باشد:
- تصویب صورتهای مالی شرکت
- تعیین سودقابل تقسیم شرکت
- تایید عملیات مدیران شرکت
- انتخاب بازرسان و مدیران شرکت
- تصمیم درباره کلیه امور شرکت که خارج از اختیارات هیات مدیره باشد و در صلاحیت مجمع عمومی فوق العاده نباشد.
- تصویب پیشنهادات مدیران و بازرسان شرکت

- تعیین روزنامه کثیرالتساری که آگهی ها و اطلاعیه های شرکت تا تاریخ مجمع عادی سال بعد در آن منتشر خواهد یافت.

حدنصاب مجمع عمومی عادی سالیانه :

در مجمع عمومی عادی سالیانه حضوردارندگان اقلابیش از نصف سهام با حق رای، ضروری است. اگر در اولین دعوت حدنصاب مذکور حاصل نشد، مجمع برای بار دوم دعوت خواهد شد و با حضور هر عده از صاحبان سهام که حق رای دارند، رسمیت یافته و اخذ تصمیم خواهد نمود. بشرط آنکه در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد. در مجمع تصمیمات همواره با اکثریت یعنی "نصف بعلاوه یک" آراء حاضر در مجمع تصویب می شود.

مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده :

اگر در طول سال برای امور جاری و عادی شرکت تشکیل مجمع عمومی عادی علاوه بر مجمع عادی سالیانه لازم شود، چنین مجموعی، مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده نامیده می شود.

مجمع عمومی فوق العاده :

مجمع عمومی فوق العاده مجموعی است که برای تغییر در اساسنامه شرکت‌ها مانند تغییر سال مالی، تغییر محل شرکت، تغییر هیات مدیره و بازرسان شرکت و تغییر وظایف آنها، تغییر موضوع شرکت، تغییر مقررات مربوط به مجامع عمومی و... تشکیل می شود.

مجمع عمومی فوق العاده هر موقعی که لازم باشد، دعوت می شود. دستور جلسه مجمع باید در دعوتنامه ذکر گردد تا صاحبان سهام بدانند راجع به چه موضوعی مذاکره خواهند شد. کلیه صاحبان سهام حق دارند در مجمع فوق العاده حاضر شده و رای بدهند.

اساسنامه شرکت چیست :

اساسنامه شرکت اصولی است که موسسان شرکت برای اداره عملیات شرکت در نظر گرفته اند. کلیه موضوعاتی که در اساسنامه شرکت ذکرمی شود، بدون تصمیم مجمع عمومی فوق العاده قابل تغییر نیست.

سایر وظایف و صلاحیتهای مجمع عمومی فوق العاده :

- هرگونه تغییر در سرمایه شرکت سهامی (خاص و عام) اعم از کاهش و یا افزایش سرمایه موضوع ماده ۱۹۸ الی ۱۵۷ قانون تجارت.
- سلب حق تقدیم صاحبان سهام نسبت به پذیره نویسی تمام یا قسمتی از سهام جدید شرکت.
- تبدیل شرکت سهامی خاص به شرکت سهامی عام.
- تصویب صدور و انتشار اوراق قرضه در صورتیکه در اساسنامه پیش بینی نشده باشد.

حدنصاب لازم برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده و نحوه اتخاذ تصمیم :

مجمع عمومی فوق العاده هنگامی رسمیت خواهد یافت که دارندگان بیش از نصف سهام دارای حق رای در جلسه حاضر باشند. اگر در اولین دعوت حدنصاب مذکور حاصل نشد، مقام دعوت کننده ملزم است مجمع را برای نوبت دوم دعوت نماید. مجمع دوم با حضور دارندگان بیش از یک سوم سهام دارای حق رای رسمیت یافته و اتخاذ تصمیم ممکن نماید. مشروط بر آنکه در آگهی دعوت مجمع فوق العاده برای نوبت دوم نتیجه عدم تشکیل مجمع اول به دلیل عدم حصول حدنصاب لازم قیدگردد.

نحوه دعوت به مجامع :

بطور کلی دعوت مجمع عمومی موسس با موسسان و دعوت دیگر مجامع عمومی اعم از سالیانه، عادی، عادی فوق الاده و فوق العاده با هیات مدیره شرکت سهامی است. در کلیه موارد دعوت صاحبان سهام برای تشکیل مجامع عمومی باید از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیر التشارک که آگهی های مربوط به شرکت در آن درج می شود، بعمل آید. در هر یک از مجامع عمومی سالیانه باید روزنامه کثیر التشارکی که هر گونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهامداران تا تشکیل مجمع عمومی سالانه بعد در آن منتشر خواهد شد تعیین شود.

در آگهی دعوت صاحبان سهام برای تشکیل مجامع فوق، باید دستور جلسه، تاریخ و محل تشکیل مجمع به همراه ساعت و نشانی کامل قیدگردد. فاصله بین نشر آگهی تا تاریخ تشکیل مجمع عمومی نباید کمتر از ۱۰ روز و بیشتر از ۴۰ روز باشد.

قبل از تشکیل مجمع عمومی هر صاحب سهامی که مایل به حضور در مجمع عمومی باشد باید بالایه ورقه سهم متعلق به خود به شرکت مراجعه نموده و مجوز ورود به جلسه را دریافت کند. فقط سهامدارانی می توانند در مجمع شرکت کنند که مجوز ورود را دریافت کرده باشند.

صاحبان سهام ممکن است شخصاً یا بوسیله نماینده در مجمع حاضر شوند. هر صاحب سهامی می تواند به شخص دیگری و کالت دهد که بعنوان نماینده بجای او در مجمع حاضر شود.

"نمونه آگهی دعوت به مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام شرکت الف "

احتراماً، بدينوسيله به اطلاع کلیه سهامداران محترم شرکت الف (سهامی عام) می رساند جلسه مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام مربوط به سال مالی متنهی به ۱۳۸۳/۱۲/۳۰ در ساعت ۱۶ بعداز ظهر روز شنبه مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۱ در محل دفتر مرکزی شرکت واقع در تهران، خ عباس آباد، پلاک ۲۰۳ تشکیل می گردد. لذا از کلیه سهامداران محترم و یانماینده تام الاختیار آنها (که دارای معرفی نامه کتبی می باشند) دعوت می شود در جلسه حضور بهم رسانند.

دستورجلسه به شرح زیر می باشد:

۱- استماع گزارشات هیات مدیره ، حسابرس ، بازرگانی قانونی در رابطه با عملکرد سال مالی منتهی به

۱۳۸۳/۱۲/۳۰

۲- بررسی و تصویب ترازنامه مورخ ۸۳/۱۲/۳۰ و حساب سودوزیان سال مالی مزبور

۳- اتخاذ تصمیم درخصوص تخصیص و تقسیم سود سال مالی ۱۳۸۳

۴- انتخاب بازرگان اصلی و علی البطل برای سال مالی ۱۳۸۴ و تعیین حق الزحمه آنها

۵- تعیین روزنامه کثیرالتشارجهت درج آگهی های رسمی شرکت

۶- سایر موارد که تصویب آن در صلاحیت مجمع باشد.

هیات مدیره شرکت الف (سهامی عام)

"نمونه آگهی دعوت به مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام شرکت الف (سهامی عام)"

احتراماً، بدينوسيله باطلاع کليه سهامداران محترم شرکت الف (سهامي عام) ميرساند جلسه مجمع عمومي فوق العاده صاحبان سهام در ساعت ۱۳:۳۰ بعد از ظهر روز شنبه مورخ ۱۳۸۴/۴/۳۱ در محل دفتر مرکزی شرکت واقع در تهران، خ

عباس آباد پلاک ۲۰۳ تشکيل مى شود. لذاز کليه سهامداران محترم دعوت مى شود شخصاً و یا نماینده تام

الاختيار آنها (بالارايه معرفی نامه کتبی) در جلسه حضور بهم رسانند. دستورجلسه به شرح زير می باشد:

۱- بررسی و تصویب افزایش سرمایه

۲- سایر موارد که در صلاحیت مجمع باشد.

هیات مدیره شرکت الف (سهامی عام)

بسته شدن نماد معاملاتی سهام یک شرکت :

تشکيل مجامع عمومي، تعديل EPS، عدم ارایه اطلاعات شفاف به بورس و... منجر به بسته شدن نماد معاملاتی سهم مى شود. يعني معاملات شرکت برای مدت تصمیم گيري در مواد فوق بسته مى شود. و پس از انجام امور ياد شده سهام باقيمت جديداً وارد تابلو خواهد شد. قابل ذكر است که در روز اول بازشدن نماد معاملاتی سهم، قيمت سهم از قانون حجم مبناي پروري نگردد و سقف و كف قيمتی نخواهد داشت.

افزایش سرمایه

ماده ۱۵۷ قانون تجارت : سرمایه شرکت رامی توان از طریق صدور سهام جدید و یا از طریق بالابردن مبلغ اسمی سهام موجود افزایش داد.

تصمیم گيري درباره افزایش سرمایه یک شرکت از اختیارات مجمع عمومي فوق العاده است .

ماده ۱۶۱ : مجمع عمومی فوق العاده به پیشنهادهایات مدیره پس از قرائت گزارش بازرگان یا بازرگان شرکت در مرور دافزايش سرمایه تصمیم گیری می کند.

پیشنهادهایات مدیره درخصوص افزایش سرمایه باید متنضم موجیه لزوم افزایش سرمایه باشد. ضمن اینکه مجمع، شرایط فروش و نحوه پرداخت قیمت آن را تعیین و یا اختیار تعیین آن را به هیات مدیره واگذار خواهد کرد.

ماده ۱۵۸: پرداخت مبلغ اسمی سهام جدید توسط سهامداران به شرکت به یکی از طرق زیرامکان پذیراست :

۱ - پرداخت مبلغ اسمی سهام جدید به طور نقد.

۲ - تبدیل مطالبات حال شده سهامداران (سود سهام تصویب شده در مجمع عادی سالیانه که موعد پرداخت آن فرا رسیده است) به سهام جدید.

۳ - انتقال سود تقسیم نشده یا ندوخته یا عواید حاصل از اضافه ارزش سهام جدید به سرمایه شرکت .
- انتقال اندوخته قانونی به سرمایه ممنوع است .

ماده ۱۶۲ : مجمع عمومی فوق العاده می تواند به هیات مدیره اجازه دهد که ظرف مدت معینی که نباید از ۵ سال تجاوز کند، سرمایه شرکت را تمیزان مبلغ معینی به یکی از طرق ذکر شده در بالا افزایش دهد. (افزایش سرمایه در اختیار هیات مدیره)

براساس موارد ذکر شده افزایش سرمایه را به سه طریق امکان پذیراست :

۱ - افزایش سرمایه از محل آورده سهامداران و یا مطالبات حال شده آنها (شامل افزایش سرمایه از محل صرف سهام)

۲ - افزایش سرمایه از محل اندوخته و سود انباشته (سود سهمی یا سهام جایزه)

۳ - افزایش سرمایه بصورت ترکیبی از اندوخته و آورده سهامداران
در هر سه حالت فوق شرکت موظف است افزایش سرمایه را از طریق روزنامه رسمی و یا اطلاعیه به اطلاع سهامداران برساند

افزایش سرمایه از محل آورده و مطالبات سهامداران:

چنانچه شرکت نیاز به منابع مالی داشته باشد و یا اندوخته کافی برای افزایش سرمایه نداشته باشد، از سهامداران خود می خواهد که مبلغی را از هر سهم اضافه شده، به شرکت پردازند. این مبلغ می تواند از ارزش اسمی هر سهم شروع شود و تا قیمت روز هر سهم برسد.

چنانچه این مبلغ از ارزش اسمی هر سهم بالاتر باشد، افزایش سرمایه به روش صرف سهام خواهد بود که متعاقباً توضیح داده خواهد شد.

ماده ۱۶۶ : در خرید سهام جدید صاحبان سهام شرکت به نسبت سهامی که مالکند، حق تقدّم (پیوست ۷) داردند و این حق قابل نقل و انتقال است. مهلتی که طی آن سهامداران می‌توانند حق تقدّم مذکور را اعمال کنند، کمتر از ۲۰ روز نخواهد بود. این مهلت از روزی که برای پذیره نویسی تعیین می‌گردد، شروع می‌شود.

الف) در ایران معمولاً از سهامداران خواسته می‌شود که به ازای هر سهم ۱۰۰ تومان (ارزش اسمی) به حساب شرکت واریز کنند. در این صورت فرم برای سهامداران قبلی ارسال می‌گردد تا درخصوص حق تقدّم سهام خود تصمیم بگیرند در این گواهینامه سهامدار مختار است که وجه حاصل از اضافه سهام را پرداخت نمایند. و یا حق تقدّم سهام (پیوست ۸) خود را او گذار کند. سپس سهامدار باید تامهلت مقرر که در فرم ذکر شده، فرم رابه شرکت ارسال کنند تا مرحله اجرای آن صورت گیرد.

چنانچه سهامدار به هر علتی موفق به دریافت فرم مخصوص حق تقدّم نشود و یا نقدینگی لازم را برای پرداخت افزایش سهام نداشته باشد، باید به یکی از کارگزاران سازمان بورس اوراق بهادار مراجعه کرده آن قسمت از سهام جدید را که بایستی از طریق آورده به سهام قبلی اش اضافه می‌شده صورت حق تقدّم و به قیمت روز به فروش برساند.

پس از پایان مهلت مقرر که در فرم مخصوص حق تقدّم ذکر می‌شود، افرادی که انصراف خود را استفاده اعلام کرده اند و یا فرم استفاده از حق تقدّم به دستشان نرسیده است، سهامشان به فروش می‌رسد.

ماده ۱۷۲ : در صورتی که حق تقدّم در پذیره نویسی سهام جدید از صاحبان سهام سلب شده باشد و یا صاحبان سهام از حق تقدّم خود ظرف مهلت مقرر استفاده نکنند، حسب مورد تمام یا باقیمانده سهام جدید عرضه و به مقاضیان فروخته خواهد شد.

قیمت حق تقدّم را عرضه و تقاضا مشخص می‌کند ولی معمولاً بیشتر از ۱۰۰ تومان با قیمت بازار سهم مغایرت دارد. چرا که سهامدار جدید که حق تقدّم را خریداری می‌کند، باید به ازای هر سهم ۱۰۰ تومان نیز به حساب شرکت واریز می‌کند. (این ۱۰۰ تومان همان ۱۰۰ تومانی است که سهامدار قبلی می‌بایست به ازای هر سهم جدید به شرکت پرداخت می‌کرد).

البته حالت هایی هم وجود دارد که قیمت حق تقدّم حتی بالاتر از قیمت خود سهم در تابلو معامله شود مثلاً سهم شرکت فروشنده ندارد و فقط برای آن تقاضای خرید وجود دارد (درنتیجه معامله هم نمی‌شود).

در حال حاضر حداقل نوسان قیمت سهم در بورس طی روز طبق قانون حجم مبنای (۵٪+) تا (۵٪-) قیمت میانگین روز قبل است که برای حق تقدّم رقمی در حدود ۱۰٪ مورد محاسبه قرار می‌گیرد.

توضیح اینکه کسی که حق تقدّم یک سهم را خریداری می‌کند، باید در حدود ۱ الی ۵ ماه برای صدور برگه سهام جدید صبر کند و توانایی فروش حق تقدّم را قبل از تبدیل به برگ سهم ندارد.

مثال : آگهی افزایش سرمایه شرکت الف که در روزنامه اطلاعات اقتصادی مورخ ۱۴ بهمن ماه ۱۳۸۳ جهت اطلاع سهامداران به چاپ رسیده است .

روزنامه اطلاعات اقتصادی

چهارشنبه ۱ بهمن ماه ۱۳۸۴

آگهی افزایش سرمایه و حق تقدم خریدبرای صاحبان سهام شرکت سرمایه‌گذاری الف (سهامی عام)

به استناد مصوبه مجمع عمومی فوق العاده مورخ ۹/۹/۱۳۸۳ مبنی بر افزایش سرمایه شرکت از مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال به ۱۰۰۰ میلیارد ریال (معادل ۱۰٪ سرمایه فعلی) از محل مطالبات حال شده و آورده نقدی سهامداران، مراتب مشروحة ذیل جهت رعایت حق تقدم خرید سهام جدید را به اطلاع سهامداران محترم می‌رساند.

- ۱- سرمایه فعلی شرکت مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (۵۰۰ میلیارد) ریال
- ۲- مبلغ افزایش سرمایه معادل ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (۵۰۰ میلیارد) ریال از طریق صدور سهام جدید.
- ۳- مبلغ اسمی هر سهم جدید مربوط به حق تقدم ۱,۰۰۰ (یک هزار) ریال.
- ۴- کلیه صاحبان سهام شرکت در تاریخ ۲۷/۱۰/۱۳۸۳ معادل ۱۰۰ درصد تعداد سهام مورد تملک خود در تاریخ مذکور دارای حق تقدم خرید سهام جدید می‌باشند که تعداد آن در گواهینامه‌های ارسالی برای سهامداران تعیین خواهد شد. و این حق طی مهلت مقرر (از تاریخ انتشار این آگهی حداقل تا پایان وقت اداری روز ۱۵ فروردین ماه ۱۳۸۴) قابل استفاده و یا انتقال به هر شخص حقیقی و یا حقوقی (از طریق سازمان بورس اوراق بهادر) می‌باشد.

- ۵- سهامداران محترم در صورت عدم استفاده از حق تقدم خود طی مهلت مقرر در بند ۴ بالا هیچ‌گونه حقی نسبت به سهام جدید نداشته و در این صورت بر اساس مصوبه مجمع عمومی فوق الذکر، این‌گونه سهام از طریق سازمان بورس اوراق بهادر به شرح مندرج در بند ۶ ذیل به فروش خواهد رسید.
- ۶- حق تقدم سهام سهامدارانی که در مهلت مقرر در بند ۴ فوق از حق تقدم خود استفاده ننمایند تو سطح شرکت از طریق سازمان بورس اوراق بهادر به فروش خواهد رسید و پس از کسر وواریز ارزش اسمی آن به حساب افزایش سرمایه، مابه التفاوت حاصل از فروش حق تقدم های استفاده نشده بعد از وضع هزینه و کارمزد مربوطه به حساب مطالبات سهامداران ذینفع منظور خواهد شد.
- ۷- بخشی از بهای اسمی سهام قابل خرید تو سطح سهامداران از محل خالص مطالبات حال شده سهامداران قابل تامین می‌باشد و مابقی باید نقداً به حساب جاری شماره به نام شرکت الف نزد بانک به آدرس واریز و فیش آن به ضمیمه اعلامیه پذیره نویسی به شرکت ارایه گردد.

۸- به منظور حفظ حقوق کامل صاحبان سهام گواهینامه حق تقدیم خرید سهام برای آنان توسط بست سفارشی به آدرس موجود در شرکت ارسال خواهد شد. لذا سهامداران محترمی که به هر دلیل از جمله تغییر آدرس موفق به اخذ گواهینامه حق تقدیم خرید سهام نگردیده اند، می توانند جهت دریافت گواهینامه خود حداکثر تا پایان اسفندماه ۱۳۸۳ به آدرس دفتر مرکزی شرکت (واحد امور سهام) واقع در مراجعه نمایند.

هیات مدیره شرکت سرمایه گذاری الف (سهامی عام)

ب) افزایش سرمایه به روش صرف سهام :

ماده ۱۶۰: شرکت می تواند سهام جدید را به مبلغ اسمی بفروشد یا اینکه مبلغی اضافه بر مبلغ اسمی سهم به عنوان اضافه ارزش سهم از خریداران دریافت کند (فروش سهام به صرف). ضمن اینکه شرکت می تواند عواید حاصله از اضافه ارزش سهام فروخته شده را به اندوخته منتقل سازد یا نقداً بین صاحبان سهام تقسیم کند یا درازاً آن سهام جدید به صاحبان سهام بدهد.

اصطلاح صرف سهام معرف مبلغی است که اضافه بر ارزش اسمی برای هر سهم پرداخت می شود همانطور که گفتیم شرکت می تواند تا ارزش روز هر سهم از سهامداران پول دریافت کند. به طور مثال اگر از سهامداران خواسته شود که ۵۲۰ تومان برای هر سهم جدید واریز کنند، آن ۴۲۰ تومانی ($420 = 520 - 100$) که مازاد بر ارزش اسمی است، صرف سهام نامیده می شود. در این روش به دو شکل می توان عمل کرد:

در روش اول از سهامداران قبلی سلب حق تقدیم می شود یعنی اینکه سهامداران قبلی اجازه شرکت در پذیره نویسی برای سهام جدید را ندارند و فقط افرادی می توانند در این پذیره نویسی شرکت کنند که قبل از سهامدار نبوده باشند.

در روش دوم سهامداران قبلی نیز اجازه دارند در پذیره نویسی شرکت کرده و سهام جدید خریداری کنند.

۲- افزایش سرمایه از محل اندوخته و سودانباشتہ :

این نوع افزایش سرمایه بدون پرداخت پول از جانب سهامداران به شرکت صورت می گیرد. اگر افزایش سرمایه از طریق اندوخته باشد معمولاً به نسبت تعداد بزرگ سهام جدید قیمت افت می کند.

مثال: سرمایه اولیه شرکت الف: ۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

افزایش سرمایه تصویب شده از محل اندوخته طرح و توسعه: ۴۰/۰ درصد

$$\text{محاسبه سرمایه جدید شرکت الف: میلیاردریال} = ۲۲۵ = ۱۶۰ * ۰/۴۰ + ۱۶۰$$

دراین مثال چنانچه شخصی قبل از افزایش سرمایه ۱,۰۰۰ سهم شرکت الف را دارا باشد، تعداد سهام وی پس

$$\text{سهم:} ۱,۰۰۰ + ۱,۰۰۰ * ۰/۴۰ = ۱,۴۰۰$$

مثال) خلاصه ای از مصوبات مجمع عمومی فوق العاده شرکت الف به تاریخ ۱۳۸۳/۸/۱۲:

افزایش سرمایه موضوع مصوبه فوق از محل سودانباشتہ به میزان حدود ۸/۳ درصد از محل مطالبات حال شده و آورده نقدی سهامداران به میزان ۱۰۰ تامین خواهد شد.

سرمایه شرکت در حال حاضر مبلغ ۲۴۰,۰۰۰ میلیون ریال می باشد و پس از عملی شدن افزایش سرمایه مزبور به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ میلیون ریال معادل (۱۰۸/۳ درصد) بالغ می گردد.

- مجمع عمومی افزایش سرمایه شرکت رابه میزان ۱۰۸/۳ درصد سرمایه فعل یاز محل سودانباشتہ، مطالبات حال شده و آورده نقدی سهامداران به اتفاق آرا حاضرین تصویب کرد. افزایش سرمایه مذبور در اختیارات مدیره قرار گرفت تاباتوجه به مجوز اخذشده از سازمان بورس اوراق بهادر اقدام نماید.

مطالعه این مطلب نشان می دهد:

- ۱- بررسی و تصویب افزایش سرمایه از اختیارات مجمع عمومی فوق العاده است.
- ۲- این موضوع که افزایش سرمایه در اختیار هیات مدیره قرار گرفته، بدان معنی است که افزایش سرمایه توسط مجمع به تصویب رسیده ولی زمان انجام آن منوط به تصمیم هیات مدیره است.
- ۳- پیش از تشکیل مجمع عمومی فوق العاده جهت بررسی و تصمیم گیری درباره افزایش سرمایه، مجوز از سازمان بورس اوراق دراین خصوص باید صادر شده باشد.
- ۴- افزایش سرمایه نسبت به سرمایه اولیه شرکت انجام می شود. دراین مثال سرمایه اولیه شرکت ۲۴۰,۰۰۰ میلیون ریال است و پس از افزایش سرمایه به میزان ۱۰۸/۳ درصد، سرمایه آن به میزان $۲۶۰,۰۰۰ = ۲۶۰,۰۰۰ + ۲۶۰,۰۰۰ * ۰/۱۰۸/۳$ ریال افزایش یافته و به رقم ۵۰۰,۰۰۰ ریال بالغ می گردد.
- ۵- ضمن اینکه تعداد سهام در دست سهامداران شرکت هم معادل درصد افزایش سرمایه افزایش می یابد. دراین مثال چنانچه شخصی در تاریخ مجمع دارای ۱۰۰ سهم عادی شرکت باشد، پس افزایش سرمایه تعداد سهام وی معادل $۲۰۸/۳ = ۲۰۸/۳ * ۱۰۰ + ۱۰۰$ سهم خواهد بود. مشروط بر اینکه به ازای هر سهم جدید تعلق گرفته مبلغ ۱۰۰ تومان به حساب شرکت واریز کند. (از آنجاکه از کل درصد افزایش سهام، ۱۰۰

در صد از محل آورده و مابقی از محل سودا بابت شرکت باقیمانده به صورت سهام جایزه به سهامداران تعلق می‌گیرد و برای دستیابی به آن نیازی به آورده نیست ضمن اینکه سهامدار اختیار انصراف از گرفتن سهام جدید را ندارد.)

۳- افزایش سرمایه به صورت ترکیبی از آورده و اندوخته (سودا بابت شرکت):

فرض کنید شرکت الف در نظر دارد ۱۰۰٪ افزایش سرمایه بددهد که طبق تصمیمات مجمع عمومی فوق العاده ۲۵٪ آن از محل اندوخته و ۷۵٪ مابقی از محل مطالبات و آورده نقدی سهامداران می‌باشد. در این حالت شخصی که مایل است از حق تقدم خود استفاده نماید نیازی نیست که به ازای هر سهم جدید ۱۰۰ تومان به حساب شرکت واریز کند بلکه فقط ۷۵٪ مبلغ اسمی هر سهم یعنی $۷۵\% \times ۱۰۰ = ۷۵$ تومان به شرکت بددهد : مثال ۱ :

"قسمتی از مصوبه مجمع عادی سالیانه شرکت الف در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۳۱"

بخش تصویب صورتهای مالی و تقسیم سود:

ترازنامه شرکت در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۳۱ و صورتهای سودوزیان و صورت جریان وجوه نقدان برای سال مالی متنه ب تاریخ مذکور تصویب گردید و تصمیمات زیر درخصوص تقسیم و تخصیص سود شرکت به مبلغ $۲۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ ریال اتخاذ گردید.

- ۱- مبلغ ۱۱,۰۵۰,۰۰۰ ریال بابت اندوخته قانونی موضوع ماده ۱۴۰ قانون تجارت به حساب اندوخته منظور شد.
- ۲- سود سهام به میزان ۱۷۴,۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (به ازای هر سهم ۳۰۰ ریال) موردن تصویب قرار گرفت.
- ۳- باقیمانده سود به مبلغ ۳۵,۷۱۰,۰۰۰ ریال به حساب سود تقسیم نشده (ابابت شرکت) منظور گردید.

"قسمتی از مصوبه مجمع عمومی فوق العاده شرکت الف در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۳۱"

بخش تصویب افزایش سرمایه شرکت :

مجموع افزایش سرمایه شرکت را از مبلغ ۵۸۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال فعلی تامبلغ $۷۵۵,۰۴۰,۰۰۰,۰۰۰$ ریال (به میزان ۳۰٪) از محل مطالبات حال شده و آورده نقدی سهامداران با صدور ۱۷۴,۲۴۰,۰۰۰ سهم یکهزار ریالی بانام تصویب نمود.

مطالعه مصوبات مجتمع عادی و فوق العاده شرکت الف نشان می‌دهد که این شرکت بجای پرداخت سود نقدی به ازای هر سهم قصد توزیع سود سهمی به میزان ۳۰٪ تعداد سهام در دست سهامداران را دارد. نحوه محاسبه در صد پرداخت سود سهمی (افزایش سرمایه) :

$$\text{تعداد سهام در دست سهامداران} = \frac{۵۸۰,۸۰۰,۰۰۰}{۱,۰۰۰} = ۵۸۰,۸۰۰,۰۰۰$$

$$\text{در صد سود سهمی} = ۳۰\% \times ۵۸۰,۸۰۰,۰۰۰ = ۱۷۴,۲۴۰,۰۰۰$$

مثال ۲ :

تاریخ برگزاری مجمع عادی سالیانه شرکت الف: ۱۳۸۳/۳/۱۳
 سودنقدی تصویب شده برای هر سهم: ۲۰۰ ریال
 مهلت پرداخت سود: ۸ ماه از تاریخ تصویب
 تاریخ برگزاری مجمع عمومی فوق العاده: ۱۳۸۳/۱۰/۲
 افزایش سرمایه تصویب شده اzmحل مطالبات و آورده نقدی سهامداران: ۵۰٪
 توضیح اینکه شرکت الف تاریخ برگزاری مجمع عمومی فوق العاده اقدام به پرداخت سود مصوب مجمع عادی ننموده است.

حالت اول: اشخاصی که در تاریخ مجمع عادی سهامدار شرکت بوده و تاریخ مجمع فوق العاده اقدام به فروش سهام خود نکرده اند:

چنانچه فردی در فاصله زمانی ذکر شده دارای ۲,۰۰۰ سهم باشد:

سود سهام تعلق گرفته:	ریال
----------------------	------

تعداد سهام جدید تعلق گرفته:	سهم
-----------------------------	-----

مبلغ اسمی حق تقدم سهام جدید که شخص در صورت تمایل به دریافت سهام جدید باید به شرکت بپردازد

ریال	۱,۰۰۰ * ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۰۰۰,۰۰۰
------	-------------------------------

ریال	۱,۰۰۰ * ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۶۰۰,۰۰۰
------	-----------------------------

مبلغ قابل واریز به حساب شرکت پس از کسر مطالبات: ریال ۶۰۰,۰۰۰ = ۴۰۰,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰

حالت دوم: اشخاصی که در تاریخ مجمع عادی سهامدار شرکت بوده اند و قبل از تشکیل مجمع عمومی فوق العاده سهام خود را فروخته اند، باید در تاریخ هایی که توسط شرکت اعلام خواهد شد، برای دریافت سود سهام خود به شرکت مراجعه کنند.

نحوه محاسبه حجم مبنا و قیمت پایانی روز

حداقل تعداد برگه سهامی که باید مورد معامله قرار کیرد تا سهم در پایان روز در قیمتی به ثبت برسد.
 حجم مبنا برای کنترل رشد بی رویه قیمت سهام در سال ۱۳۸۲ تصویب شد. براین اساس در ابتدای این قانون و در سال ۱۳۸۲ اساس براین بود که ۱۵٪ از سهام کل یک شرکت طی یک سال مورد معامله قرار کیرد و روزهای کاری سال ۲۵۰ روز فرض شده بود که بر آن اساس حجم مبنای روزانه یک سهم ۶,۰۰۰ تعدد کل سهام شرکت می شد. اما از ابتدای سال ۱۳۸۳ این قانون تغییر کرد و از ۱۵ درصد به ۲۰٪ افزایش یافت و حجم معاملات روزانه به ۸,۰۰۰ کل سهام شرکت افزایش یافت.

برای درک بهتر مثالی از حجم مبنا می زنیم:

فرض کنید سرمایه شرکتی ۲ میلیارد تومان است. (تعداد سهام این شرکت برابر با ۲۰ میلیون برگه سهم به ارزش اسمی ۱۰۰ تومان است). در این حالت حجم مبنای این شرکت به شکل زیر محاسبه می‌شود.

$$۱۶۰۰۰ = ۲۰۰۰۰۰۰ * ۰/۰۰۰۸$$

حال فرض می‌کنیم قیمت روز قبل این سهم ۲۰۰۰ تومان بوده و امروز معاملات زیر برای سهم اتفاق افتاده است
قیمت نهایی آن به شکل زیر محاسبه می‌شود.

$$\text{ساعت ۹: } ۱۹۸۰ \text{ برجه به قیمت } ۴۰۰۰$$

$$\text{ساعت ۱۰: } ۲۰۲۰ \text{ برجه سهم به قیمت } ۱۰۰۰$$

$$\text{ساعت ۱۰: } ۲۰۴۰ \text{ برجه سهم به قیمت } ۲۰۰۰$$

$$\text{ساعت ۱۲: } ۲۱۰۰ \text{ برجه سهم به قیمت } ۳۰۰۰$$

برای محاسبه قیمت پایانی ابتدا میانگین وزنی می‌گیریم یعنی می‌گوییم:

$$۴۰۰۰ * ۱۹۸۰ = ۷۹۲۰۰۰$$

$$۱۰۰۰ * ۲۰۲۰ = ۲۰۲۰۰۰$$

$$۲۰۰۰ * ۲۰۴۰ = ۴۰۸۰۰۰$$

$$۳۰۰۰ * ۲۱۰۰ = ۶۳۰۰۰۰$$

$$۷۹۲۰۰۰ + ۲۰۲۰۰۰ + ۴۰۸۰۰۰ + ۶۳۰۰۰۰ = ۲۰۳۲۰۰۰۰$$

کل ارزش معاملات را داریم که برای گرفتن میانگین آنرا تقسیم بر کل تعداد برگه سهام مورد معامله قرار گرفته می‌کنیم:

$$۲۰۳۲۰۰۰۰ / ۱۰۰۰۰ = ۲۰۳۰$$

پس میانگین قیمت مورد معامله امروز ۲۰۳۰ تومان بوده اگر تعداد برگه مورد معامله به حد نصاب می‌رسید (از حجم مبنای بیشتر می‌شد) این قیمت به عنوان قیمت پایانی مورد قبول بود اما چون تعداد برگه سهام مورد معامله قرار گرفته ده هزار تا و حجم مبنای سهم شانزده هزار برگه می‌باشد پس از تناسب استفاده می‌کنیم.

اگر ۱۶۰۰۰ برجه مورد معامله قرار می‌گرفت قیمت سهام ۳۲ تومان رشد می‌کرد در حالی که ۱۰۰۰ برجه مورد معامله قرار گرفته قیمت چقدر رشد می‌کند؟

$$۱۶۰۰۰$$

$$۳۲$$

$$X$$

$$10000$$

از تناسب بالا ایکس بدست می‌اید ۲۰ تومان. یعنی قیمت بسته شدن در پایان امروز برابر با ۲۰۲۰ می‌شود.

شاخص های بورس و نحوه محاسبه آنها

بررسی روند پارامتری مشخص برای یک متغیر ، به راحتی و با در نظر گرفتن تعدا پارامترها در طول زمان امکان پذیر است. اما زمانی که گروهی از متغیرها مورد بررسی قرار گیرند. نماگری مورد نیاز است که نشان دهنده سطح عمومی پارامتر برای گروه مورد نظر باشد. به عنوان مثال تغییرات قیمت سهام یک شرکت مشخص به راحتی و با درنظر گرفتن روند قیمت سهم مذبور صورت می گیرد، اما سطح عمومی قیمت سهام کلیه شرکتها در بورس، به وسیله شاخص کل قیمت انجام می شود. در ادامه به طور مختصر محاسبه انواع شاخص ها در بورس اوراق بهادار تهران را شرح می دهیم.

۱- شاخص کل قیمت

این شاخص نشانگر روند عمومی قیمت شرکتهای بورسی است و تغییرات سطح عمومی قیمتها را نسبت به تاریخ مبدأ نشان می دهد (تاریخ مبدأ در حال حاضر در بورس تهران سال ۱۳۶۹می باشد) نحوه محاسبه این شاخص به صورت زیر می باشد.

$TEPIX_t$: شاخص قیمت بورس تهران

P_{it} : قیمت شرکت در زمان t

q_{it} : تعداد سهام متشره شرکت i در زمان t

D_t : عدد پایه در زمان t که در زمان مبدأ برابر

P_{i0} : قیمت شرکت i در زمان مبدأ

q_{i0} : تعداد سهام متشره شرکت i در زمان مبدأ

n : تعداد شرکتهای مشمول شاخص

$$TEPIX_T = \frac{\sum_{i=1}^n p_{it} q_{it}}{D_t} * 100$$

شاخص قیمت بورس تهران تمامی شرکتهای پذیرفته شده در بورس را در بر می گیرد و در صورتی که نماد شرکتی بسته باشد یا برای مدتی معامله نشود. قیمت آخرین معامله آن در شاخص لحظه می گردد.

۲- شاخص صنایع :

شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران در صنایع مختلفی طبقه بندی می شوند و شاخص قیمت برای هر صنعت به طور جداگانه محاسبه می شود. فرمول محاسبه آن نیز شیوه شاخص کل قیمت است.

۳- شاخص پنجاه شرکت فعال تر

این شاخص نشان دهنده سطح عمومی قیمت ۵۰ شرکت منتخب بورس است. آنچه در انتخاب ۵۰ شرکت مذبور که در دوره‌های سه ماهه معامله صورت می‌گیرد بیشترین اهمیت را دارد. تعدادهای روزهای دادوستد شرکتها است. یکی از راههای محاسبه این شاخص همانند شاخص کل قیمت است.

۴- شاخص قیمت و بازده نقدی

تغییرات این شاخص نشانگر بازده کل بورس است و از تغییرات قیمت و بازده نقدی پرداختی، متاثر می‌شود. محاسبه این شاخص همانند شاخص کل قیمت است و تنها تفاوت میان آن دو در شیوه تعديل آنها است. برای آگاهی بیشتر از نحوه محاسبه این شاخص به مقاله «نگاهی تحلیلی بر شاخصهای بورس با رویکردی بر سهام شناور آزاد» تهیه شده و در مرکز تحقیقات و توسعه بازار سرمایه ایران رجوع شود.

۵- شاخص بازده نقدی

این شاخص بیانگر سطح عمومی بازده نقدی پرداختی شرکتها است و مقدار آن از تقسیم پایه شاخص کل قیمت بر پایه شاخص قیمت و بازده نقدی، به دست می‌آید.

آیین نامه شرایط وضوابط پذیرش سهام دربورس اوراق بهادر

ماده ۱- دراجرای مواد ۶۴۰۶ قانون تاسیس بورس اوراق بهادر مصوب اردیبهشت ۱۳۴۵، سهام شرکتها متقاضی پذیرش دربورس اوراق بهادر براساس شرایط وضوابط مقرر دراین آیین نامه در سه تабلو به شرح زیر طبقه بندی و پذیرفته خواهدشد.

ماده ۲- ضوابط پذیرش سهام شرکتها درتابلو دوم تالار اصلی

۱- شرکت باید در ایران ثبت شده و دارای تابعیت ایرانی باشد.

۲- شرکت باید سهامی عام باشد.

۳- شرکت باید دارای سهام عادی بانام دارای حق رای باشد و ۱۰۰ درصد بهای اسمی آن پرداخت شده باشد و هیچ گونه امتیاز خاصی برای سهامداران شرکت وجود نداشته باشد.

تبصره - شرکتی که دارای سهام عادی با شرایط ویژه باشد، در صورت تایید هیات پذیرش اوراق بهادر و تصویب شورای بورس، قابل پذیرش خواهد بود.

۴- حداقل دوسال از تاریخ بهره برداری شرکت گذشته باشد.

- ۵-حداقل سرمایه شرکت ده میلیارد ریال باشد.
- ۶- در زمان پذیرش نباید بیشتر از ۸۰ درصد از سهام در اختیار کمتر از ۱۰ سهامدار باشد. این نسبت باید در پایان دو میان سال پس از پذیرش به ۷۵ درصد کاهش یابد. به علاوه حداقل ظرف مدت شش ماه از تاریخ درج و تازمانی که شرکت در تابلو دوم بورس درج می باشد، بایستی حداقل ۵۰۰ سهامدار داشته باشد.
- تبصره : در مورد شرکتهای دولتی که طبق مقررات قانونی و در اجرای سیاست خصوصی سازی، سهام آنها بایستی از طریق بورس اوراق بهادرار به مردم واگذار شود، رعایت این بنده در زمان پذیرش الزامی نیست. شرکتهای یاد شده موظفند ظرف مدت شش ماه از تاریخ پذیرش شرایط خود را با مقررات این بنده تطبیق دهند.
- ۷- مجموع سهام متعلق به دولت، وزارت خانه، موسسه ها و شرکت های دولتی موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور، باید از ۴۹ درصد سهام شرکت بیشتر باشد.
- تبصره : شرکتهای دولتی موظفند حداقل ظرف ۲ سال از تاریخ درج نام شرکت در فهرست نرخ های بورس، وضعیت خود را با شرایط فوق تطبیق دهند.
- ۸- شرکت باید در دوره متواتر سودآور بوده و امکان سودآوری آن در آینده وجود داشته باشد و زیان انباشته نداشته باشد.
- ۹- نسبت حقوق صاحبان سهام شرکت به کل دارایی ها، از حد مناسب برخوردار بوده و از سی درصد کمتر نباشد. در صورتی که نسبت مذکور از حداقل تعیین شده در این بنده کمتر باشد، لیکن به تشخیص هیات پذیرش از حد کل طلب برخوردار باشد، باید نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی ثابت - به قیمت تمام شده - حداقل از ۵۰ درصد کمتر نباشد.
- ۱۰- اساسنامه شرکت باید طوری تنظیم شده باشد که به تشخیص هیات پذیرش، حقوق سهامداران جزء در آن محفوظ باشد.
- ۱۱- شرکت باید دارای نظام حسابداری مطلوب باشد و به تشخیص هیات پذیرش، در مورد شرکتهای تولیدی، روش حسابداری قیمت تمام شده (حسابداری صنعتی) استقرار داشته باشد. بعلاوه دفاتر و حسابهای شرکت باید بر اساس استانداردهای مصوب در کشور، نگهداری شود.
- ۱۲- شرکت متقاضی پذیرش باید گزارش های حسابرسی دودوره متواتر پیش از زمان پذیرش را ارائه نماید. این گونه گزارش ها بایستی توسط موسسات حسابرسی عضو اتحاد حسابداران رسمی ایران که واجد ویژگی های خاص مصوب شورای بورس نیز باشند، تهیه شده باشد.
- ۱۳- برای شرکتهای فعال در تالار فرعی که متقاضی ورود به تابلو دوم تالار اصلی هستند، بعلاوه بردارابون شرایط فوق، سهام شرکت و میزان فعالیت آن شامل حجم داد و ستد و گردش سهام آن در شش ماهه متنه ب زمان ورود، به تشخیص دیر کل سازمان بورس اوراق بهادرار تهران، باید از وضعیت مطلوبی برخوردار باشد. در غیر اینصورت مراتب جهت اتخاذ تصمیم به هیات پذیرش گزارش شود.

ماده ۳- ضوابط ارتقای سهام شرکتها از تابلو دوم به تابلو اول تالار اصلی

شرکت های متقاضی ورود به تابلو اول باید علاوه بر رعایت شرایط مذکور دریندهای ۱۰، ۹، ۷، ۳، ۲، ۱ و ۱۱ ماده یک آین آین نامه مربوط به پذیرش درتابلو دوم ، شرایط زیر را نیز داشته باشند:

۱- شرکت باید دو سال متوالی قبل از پذیرش ، درتابلو دوم فعالیت سودآور داشته باشد.

تبصره : چنانچه شرکت قبل از مدت دو سال قابلیت پذیرش درتابلو اصلی را داشته باشد، به درخواست شرکت و تصویب هیات پذیرش ، امکان پذیر می باشد.

۲- میزان سرمایه شرکت از ۲۵ میلیارد ریال کمتر نباشد.

۳- بیش از ۷۰ درصد از سهام شرکت نباید در اختیار کمتر از ۱۰ سهامدار باشد. علاوه بر این ، تازمانی که نام شرکت درتابلو اول بورس درج می باشد بایستی حداقل ۱،۰۰۰ سهامدار داشته باشد.

۴- حجم دادوستد و گردش سهام شرکت ، در شش ماهه منتهی به تاریخ بررسی درهیات پذیرش به تشخیص هیات مذکور ، باید از وضعیت مطلوبی برخوردار باشد.

۵- در مواردی که دیرکل وضعیت شرکتی را برای انتقال به تابلو اول واجد شرایط تشخیص بدهد ، مراتب را جهت بررسی و اتخاذ تصمیم نهایی به هیات پذیرش اعلام می دارد.

۶- ارتقاء سهام شرکت ها از تابلو دوم به تابلو اول تالار اصلی ، باتصویب هیات پذیرش خواهد بود.

ماده ۴- ضوابط پذیرش سهام شرکتها در تالار فرعی

۱- شرکت باید در ایران ثبت شده و دارای تابعیت ایرانی باشد.

۲- شرکت باید سهامی عام باشد.

۳- شرکت باید دارای سهام عادی بانام دارای حق رای باشد و ۱۰۰ درصد بهای اسمی آن پرداخت شده باشد و هیچ گونه امتیاز خاصی برای سهامداران شرکت وجود نداشته باشد.

تبصره : شرکتی که دارای سهام با شرایط ویژه باشد، در صورت تایید هیات پذیرش اوراق بهادر و تصویب شورای بورس ، قابل پذیرش خواهد بود.

۴- حداقل یک سال از تاریخ بهره برداری یافعالیت شرکت حسب مورد، گذشته باشد.

۵- میزان سرمایه شرکت از ۵ میلیارد ریال کمتر نباشد.

۶- در زمان پذیرش نباید بیشتر از ۹۰ درصد از سهام شرکت در اختیار کمتر از ۱۰ سهامدار باشد. این نسبت باید در پایان دو میان سال پس از پذیرش ، به ۸۵ درصد کاهش یابد. علاوه حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ درج و تازمانی که نام شرکت درتابلو فرعی درج می باشد بایستی حداقل ۲۰۰ سهامدار داشته باشد.

تصریه : درمورد شرکتهای دولتی که طبق مقررات قانونی و در اجرای سیاست خصوصی سازی سهام آن بایستی از طریق بورس اوراق بهادر به مردم واگذار شود، رعایت این بند در زمان پذیرش الزامی نیست . شرکتهای یادشده موظفند ظرف مدت شش ماه از تاریخ پذیرش شرایط خود را با مقررات این بند تطبیق دهند.

هرگونه "انتقال" به استثناء "انتقالات قهری" نسبت به بیش از ۵۰ درصد سهام متعلق به هیات موسس یا سهامداران عمدۀ بنا به مورد، قبل از پایان سال دوم پذیرش منوط به اظهار نظر کتبی دبیرکل سازمان بورس اوراق بهادر و موافقت هیات پذیرش خواهد بود.

۷- مجموع سهام متعلق به دولت ، وزارت خانه ها ، موسسه ها و شرکتهای دولتی موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور، در زمان پذیرش حداکثر ۷۰ درصد باشد و تا پایان سه سال بعد از پذیرش ، این نسبت باید به حداکثر ۴۹ درصد کاهش یابد.

۸- شرکت باید در آخرین سال مالی سودآور بوده و امکان سوداواری آن در آینده وجود داشته باشد.

۱۰- نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی ها، باید از ۲۰ درصد کمتر باشد، در صورتی که نسبت مذبور از حداقل تعیین شده در این بند کمتر باشد، به تشخیص هیات پذیرش از حدمطلوب برخوردار باشد.

۱۱- اساسنامه شرکت باید طوری تنظیم شده باشد که با تشخیص هیات پذیرش ، حقوق سهامداران جزء در آن محفوظ باشد.

۱۲- شرکت باید دارای نظام حسابداری مطلوب باشد و به تشخیص هیات پذیرش ، درمورد شرکتهای تولیدی ، روش حسابداری قیمت تمام شده (حسابداری صنعتی) استقرار داشته باشد.علاوه دفاتر و حسابهای شرکت باید براساس استانداردهای حسابداری مصوب در کشور نگهداری شود.

۱۳- شرکت مقاضی پذیرش باید گزارش های حسابرسی حداقل یک دوره مالی پیش از پذیرش را ارایه نماید، اینگونه گزارش ها بایستی توسط موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که واجد ویژگی های خاص مصوب شورای بورس نیز باشند، تهیه شده باشد.

ماده ۵- موارد خذف نام شرکتها از تابلو یکم و انتقال به تابلو دوم تالار اصلی

در صورت وجود یا وقوع سه مورد از موارد زیر، نام شرکت از فهرست تابلو یکم حذف و به تابلو دوم تالار اصلی منتقل می شود. همچنین شرکت بعد از خذف از تابلو یکم و انتقال به تابلو دوم ، حداقل پس از یکسال مالی - در صورت احراز مجدد شرایط - می تواند درخواست ورود به تابلو یکم را به بورس ارایه دهد.

۱- به مدت سه ماه بیش از ۷۰ درصد سهام شرکت در اختیار کمتر از ۱۰ سهامدار باشد. علاوه تعداد سهامداران شرکت به مدت سه ماه متولی یا پنج ماه غیر متولی در طول یکسال از ۱،۰۰۰ نفر کمتر باشد.

- مجموع سهام متعلق به دولت ، وزارت‌خانه‌ها و موسسه‌ها و شرکت‌های دولتی موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور به استثنای بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و شرکت‌های سرمایه گذاری به مدت ۶ ماه متوالی بیش از ۴۹ درصد باشد.

- سهام شرکت بیش از ۷۰ روز متوالی یا ۱۲۰ روز غیرمتوالی دریکسال دادوستدنشود.

- حجم دادوستد و گردش سهام شرکت طی یک سال ، به تشخیص دبیرکل سازمان بورس ، در حد مطلوبی نباشد.

- عملکرد شرکت دریک دوره مالی منجربه زیان شده باشد و نتیجه عملیات شش ماهه بعدی شرکت براساس صورت‌های مالی میان دوره ای حسابرسی شده ، منتج به سودنشده باشد.

- نسبت حقوق صاحبان سهام به کل داراییهای شرکت به مدت یکسال کمتر از ۲۵ درصد نباشد.

- شرکت مقررات مربوط به افشاء اطلاعات را براساس اعلام بورس به مدت یکسال رعایت نکرده باشد.

- کنترل موارد بندهای ۱ الی ۸ فوق و تشخیص حذف نام شرکت‌ها از تابلو یکم و انتقال به تابلو دوم تالار اصلی ، بدبیرکل سازمان بورس می باشد.

تبصره ۱ - سازمان بورس موظف است در موارد حذف و انتقال نام شرکت ، مراتب را طی گزارشی با ذکر دلایل مربوطه ، به شرکت ذیربطری ، هیات پذیرش و شورای بورس گزارش نماید.

تبصره ۲ - تصمیمات دبیرکل سازمان بورس ، تا ده روز پس از تاریخ اعلام به شرکت ذیربطری (در صورت اعتراض) ، قابل تجدیدنظر در شورای بورس خواهد بود.

ماده ۶ - موارد حذف نام شرکتها از تابلو دوم تالار اصلی و انتقال به تالار فرعی

در صورت وجود یا وقوع سه مورد از موارد ذیرین ، نام شرکت از فهرست تابلو اصلی حذف و به تالار فرعی منتقل می شود. همچنین ، شرکت بعد از حذف از تابلو دوم تالار اصلی و انتقال به تالار فرعی حداقل پس از یک سال مالی - در صورت احراز مجدد شرایط - می تواند درخواست ورود به تابلو دوم تالار اصلی را به بورس ارایه نماید.

- به مدت سه ماه بیش از ۷۵ درصد از سهام شرکت در اختیار کمتر از ۱۰ سهامدار باشد. بعلاوه تعداد سهامداران شرکت به مدت سه ماه متوالی یا ۵ ماه غیرمتوالی در طول یکسال از ۵۰۰ نفر کمتر باشد.

- مجموع سهام متعلق به دولت ، وزارت‌خانه‌ها و موسسه‌ها و شرکت‌های دولتی موضوع ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور به استثنای بانک‌ها، شرکت‌های بیمه ، شرکت‌های سرمایه گذاری ، به مدت شش ماه متوالی دریک سال بیش از ۴۹ درصد باشد.

- سهام شرکت بیش از ۱۰۰ روز متوالی یا ۱۵۰ روز غیرمتوالی دریکسال ، دادوستدنشده باشد.

- حجم دادوستد و گردش سهام شرکت طی یکسال ، به تشخیص دبیرکل سازمان بورس ، در حد مطلوبی نباشد.

- ۵- عملکرد شرکت در دوره متولی مالی منجر به زیان شده باشد و نتیجه عملیات شش ماه بعدی شرکت براساس صورت های مالی حسابرسی شده منتج به سودنشده باشد.
- ۶- نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی های شرکت به مدت یکسال کمتر از ۲۰ درصد باشد.
- ۷- شرکت مقررات مربوط به افشاء اطلاعات را براساس ضوابط بورس ، با تشخیص دبیرکل رعایت نکرده باشد.
- ۸- کنترل موارد بندهای ۱ الی ۸ فوق و تشخیص حذف نام شرکتها از تابلو دوم تالار اصلی و انتقال به تالار فرعی، با دبیرکل سازمان بورس می باشد.
- تبصره ۱- سازمان بورس موظف است در موارد حذف و انتقال نام شرکت ، مراتب راطی گزارشی با ذکر دلایل مربوطه ، به شرکت ذی ربط ، هیات پذیرش و شورای بورس گزارش نماید.
- تبصره ۲- تصمیمات دبیرکل سازمان بوس ، تا ده روز پس از تاریخ اعلام به شرکت ذی ربط (در صورت اعتراض) ، قابل تجدیدنظر در شورای بورس خواهد بود.

ماده ۷- موارد حذف نام شرکتها از تالار فرعی

مواردی از قبیل زیان دهی ، عدم سیاست افشاء اطلاعات ، مطلوب نبودن میزان فعالیت و حجم دادوستگردش سهام و عدم عرضه سهام مازاد بر حدمجاز ، در طی مهلت مناسب ، با تشخیص دبیرکل سازمان بورس و تصویب شورای بورس ، منجر به حذف نام شرکت از تابلو فرعی خواهد شد.

- تبصره ۱- شرکت بعد از حذف از تالار فرعی ، حداقل پس از یکسال ، در صورت احراز مجدد شرایط ، می تواند درخواست و رو دم جدبه تالار فرعی را به سازمان بورس اوراق بهادرار ارایه نماید.
- تبصره ۲- و رو دم جدبه شرکت به تالار فرعی ، موقول به تصویب ان درهیات پذیرش خواهد بود.

منابع و مأخذ:

- جهانخانی، علی، پارسائیان، علی، مدیریت سرمایه گذاری و ارزیابی اوراق بهادرار، انتشارات دانشکده مدیریت تهران ۱۳۷۶
- تهرانی، رضا، نوریخشن، عسگر، مدیریت سرمایه گذاری، انتشارات نگاه دانش ۱۳۸۲
- منصور، جهانگیر، قانون تجارت، نشر دیدار ۱۳۸۳
- مشاوران مالی سهم نگر، بولتن آموزشی، دوره سی و سوم، تیر ماه ۱۳۸۳
- کرمی، غلامرضا، نوروش، ایرج، اصول حسابداری ۲، ۱۳۷۸
- تالانه، عبدالرضا، مرادزاده فرد، اصول حسابداری (۳)
- ارباب، حمیدرضا، الفبای بازار سرمایه، شرکت اطلاع رسانی بورس، ۱۳۸۳

- ۸- بولتن آموزشی بورس منطقه ای کرمان و گیلان ۱۳۸۳
- ۹- ستوده تهرانی، حسن، حقوق تجارت، نشر دادگستر ۱۳۷۸
- ۱۰- قالیباف، حسن، مدیریت مالی
- ۱۱- مرکز تحقیقات و توسعه بازار سرمایه ایران، ((نگاهی تحلیلی بر شاخص های بورس با رویکردی بر سهام شناور آزاد))
- ۱۲- ماهنامه بورس، دوره های مختلف

(۲) پیوست

بسمه تعالی

سازمان بورس اوراق بهادار تهران

فرم درخواست فروش و

وکاتنامه فروش اوراق بهادار

شماره ۰۷۷۲
تاریخ

نام و کد شرکت کارگزاری	شماره سفارش

خواهشمند است اوراق بهادار مربوط به شرکت های مندرج در ذیل را به:

نام خانوادگی

نام

سال تولد

نام پدر

شماره شناسنامه

صادره از:

شماره تلفن:

نشانی:

کد پستی (۱۰ رقمی):

شماره ملی (۱۰ رقمی):

که لسناد آن پیوست می باشد به فروش

کد فروشنده:

رسانید.

ضمانت به آن شرکت محترم کارگزاری وکالت تمام باحق توکيل به غير ميدهم تا كليه مراحل و تشريفات
ثبت انتقال سهام را به طور كامل به نيابت از اينجانب انجام دهد.

سهم	حق تقدم	نام شرکت	تعداد	تعداد سهام (به حروف)	حداقل قيمت

وجه حاصل را پس از کسر کارمزد و سایر کسور به پرداخت نمایید.

ضمانت مسئولیت هرگونه اشتباه در درج اطلاعات به عهده اینجانب (درخواست کننده) می باشد.

ملاحظات و شرایط ویژه:

شرکت کارگزاری:

محل امضاء فروشنده:

<p>وصول اوراق بهادر احراز هویت فروشنده و دریافت سفارش فوق تایید و طبق آن عمل خواهد شد.</p> <p>دقیقه:</p> <p>امضاء:</p>	<p>امضاء</p>
--	--------------

<p>نسخه سوم-فروشنده</p> <p>نسخه دوم-شرکت خدمات بورس</p> <p>نسخه اول-کارگزار</p> <p>نسخه چهارم-بایگانی</p> <p>این درخواست باید به امضاء کارگزار رسیده و به مهر کارگزاری ممهور گردد.</p>
--

(1) پیوست

بسمه تعالی

سازمان بورس اوراق بهادر تهران

فرم درخواست خرید

اوراق بهادر

شماره ۱۴۴۲

نام و کد شرکت کارگزاری

شماره سفارش

تاریخ

نام خانوادگی	نام
سال تولد	نام پدر
شماره شناسنامه	صادره از:
شماره تلفن :	نشانی :
کد پستی (۱۰ رقمی) :	شماره ملی (۱۰ رقمی) :
خریداری نماید.	کد خریدار:
ضمانته به آن شرکت محترم کارگزاری وکالت تمام باحق توکيل به غير ميدهم تا كليه مراحل و تشريفات ثبت انتقال سهام را به طور كامل به نيابت از اين جانب انجام دهد.	

سهم	حق تقدم	نام شرکت	تعداد	مبلغ سرمایه گذاری	حداکثر قیمت

◇ تعداد فقره چک ◇ مبلغ ریال طی فیش بانکی شماره عهده بانک به ضمیمه تسلیم می گردد و بدینوسیله تعهد مینمایم هر مبلغ کسری رابابت خرید سهام یا کارمزد بپردازم. ضمناً مسئولیت هرگونه اشتباه در درج اطلاعات به عهده اینجانب (درخواست کننده) می باشد.	ملاحظات و شرایط ویژه :
شرکت کارگزاری: وصول اوراق بهادر احراز هویت خریدار و دریافت سفارش فوق تایید و طبق آن عمل خواهد شد. دقیقه: امضاء:	محل امضاء خریدار : امضاء
نسخه اول - کارگزار	نسخه دوم - خریدار

تاریخ اطلاعیه:	شماره اطلاعیه:	شرکت:
سرمایه ثبت شده: ۷۰۰۰۰ میلیون	کد: ۲۶-۱۰-۰۶ سال مالی منتهی به ۱۳۸۴/۱۲/۲۹	نماد:
		دوره نه ماهه

در صد تغیرات	در تاریخ		شرح
ثبت (منفی)	۱۳۸۴/۱۲/۳۰(۲)	۱۳۸۴/۰۹/۳۰(۱)	
۲۹۰	۱,۵۵۳	۶,۰۶۳	وجوه نقد و موجودی نزد بانکها
(۲۸)	۳۱,۶۸۳	۲۲,۷۸۳	سرمایه گذاری های کوتاه مدت
۳۱	۲۸,۰۴۳	۳۶,۸۴۶	طلب از شرکتهای گروه و

شرکتهای وابسته			
(۲۱)	۲,۵۷۱	۲,۰۲۱	حسابها و اسناد دریافتی تجاری
۷۹۴	۲,۷۲۹	۲۴,۴۰۸	سایر حسابها و اسناد دریافتی
۳۵	۴۱,۱۶۷	۵۵,۴۹۷	موجودی مواد و کالا
۳۹۸	۵,۵۲۷	۲۷,۵۳۹	سفارشات مواد و کالا
---			پیش پرداختها
۵۵	۱۱۳,۲۷۳	۱۷۵,۱۵۷	جمع دارائیهای جاری
---			سرمایه گذاریهای بلند مدت
۱۲	۷۴,۸۴۸	۸۴,۰۵۹	اموال، ماشین آلات و تجهیزات (خالص)
---	۱۴,۱۸۷		طرحهای توسعه و تکمیل
(۸)	۴,۲۱۶	۳,۸۶۱	سفارشات و پیش پرداختها و سرمایه ای
۳۲	۳,۳۶۵	۴,۴۵۱	سایر دارایی ها
۲۷	۲۰۹,۸۸۹	۲۶۷,۵۲۸	جمع دارایی ها
(۲۹)	۳۴۲	۲۴۴	حسابها و اسناد پرداختی تجاری
۳۳۱	۰,۵۲۴	۲۳,۷۹۷	سایر حسابها و اسناد پرداختی
(۲۹)	۷۴,۰۹۵	۵۲,۲۴۹	بدھی به شرکتهای گروه و شرکتهای وابسته
---		۹,۲۸۴	حسابها و اسناد پرداختی غیر تجاری
۱۷۵	۲,۵۲۱	۶,۹۳۴	پیش دریافت از مشتریان
۱,۴۶۷	۱۳۸	۲,۱۶۳	ذخیره مالیات بر درآمد
۱۱۱	۱۹,۹۵۳	۴۲,۰۱۳	حصه جاری تسهیلات مالی دریافتی
(۹۵)	۳۱,۴۷۸	۱,۴۸۴	سود سهام پیشنهادی و پرداختی
۳	۱۳۴,۰۵۱	۱۳۸,۱۶۷	جمع بدھی های جاری
---		۲۶,۵۰۸	حسابها و اسناد پرداختی بلند مدت
---			تسهیلات مالی دریافتی بلند مدت

۱۹۷	۱,۴۱۸	۴,۲۰۵	ذخیره مزایای پایان خدمت کار کنان
۲,۰۶۶	۱,۴۱۸	۳۰,۷۱۳	جمع بدھی های غیر جاری
---			وجوه واریزی جهت افزایش سرمایه
۰	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	سرمایه
۰	۳,۴۱۰	۳,۴۱۰	اندوفخته قانونی
---			اندوفخته طرح و توسعه
---			سایر اندوفخته ها
۲,۳۹۹	۱,۰۱۰	۲۵,۲۳۷	سود(زیان) ابانته
۳۳	۷۴,۴۲۰	۹۸,۶۴۷	جمع حقوق صاحبان سهام
۲۷	۲۰۹,۸۸۹	۲۶۷,۵۲۸	جمع بدھی ها و حقوق صاحبان سهام

مدیر عامل:	تاریخ تهیه:	حسابرس:	تاریخ:
۱۳۸۴/۰۹/۳۰	(۱) پایان دوره نه ماهه منتهی به ۱۳۸۳/۱۲/۳۰	(۲) پایان سال مالی (سال مالی جاری)	بررسی:

شماره اطلاعیه:	تاریخ اطلاعیه:	ناماد:	شرکت:
۲۶-۱۰-۰۶	کد:		
دوره نه ماهه	سال مالی منتهی به:	دوره منتهی به:	دوره نه ماهه
۷۰۰۰۰ میلیون	۱۳۸۴/۱۲/۲۹	۱۳۸۴/۰۹/۳۰	

ارقام به میلیون ریال

صورت سود (زیان) میاندوره ای	دوره نه ماهه منتهی به	سال مالی
شرح	۱۳۸۴/۰۹/۳۰(۱)	قبل حسابرسی شده

۱۱۸,۶۴۷	۸۷,۲۴۱	۱۰۵,۷۹۸	خالص فروش/درآمد حاصل از ارائه خدمات
(۸۵,۸۸۴)	(۵۹,۸۷۲)	(۸۷,۸۱۰)	کسر میشود: بهای تمام شده کالای فروش رفته/خدمات ارائه شده
۳۲,۷۶۳	۲۷,۳۶۹	۱۷,۹۸۸	سود(زیان)ناخالص
(۲۸۱)	(۸۰۵)	(۷۳۳)	کسر میشود: هزینه های توزیع و فروش
(۳,۷۷۷)	(۲,۲۹۴)	(۲,۰۹۰)	هزینه های عمومی و اداری
	۰	۸,۶۵۹	سایر درآمد و هزینه های عملیاتی
۲۸,۷۰۵	۲۴,۲۷۰	۲۳,۸۲۴	سود(زیان)عملیاتی
			اضافه (کسر) می شود:
(۱,۰۷۰)	(۴۵۶)	(۶۹۵)	هزینه های مالی
			هزینه های جذب نشده در تولید
۵,۱۷۸	۳,۶۴۴	۳,۹۲۲	خالص درآمد ها) هزینه های (متفرقه
۳۲,۸۱۳	۲۷,۴۵۸	۲۷,۰۵۱	سود (زیان) قبل از اقلام غیر مترقبه، اثرات انباشته تغییر در اصول
(۱۳۸)			اقلام غیر مترقبه
۳۲,۶۷۵			اثرات انباشته تغییر در اصول و روش‌های متداول حسابداری
۳,۰۴۰	۲۷,۴۵۸	۲۷,۰۵۱	سود(زیان)قبل از کسر مالیات
(۱,۹۱۴)		(۲,۰۲۵)	مالیات
۱,۱۲۶	۲۷,۴۵۸	۲۵,۰۲۶	سود(زیان)خالص دوره
۳۳,۸۰۱	۳,۰۴۰	۱,۰۱۰	سود(زیان)انباشته در ابتدای سال/دوره مالی
(۱,۶۴۱)	۲,۴۴۹	(۷۹۹)	اصلاح اشتباہ دوره های قبل
	۵,۴۸۹	۲۱۱	سود(زیان)انباشته در ابتدای سال/دوره مالی - اصلاح شده
	۲۹,۹۰۷	۲۵,۲۳۷	سود قابل تخصیص
	(۱,۳۷۳)	۰	اندوفخته قانونی
			اندوفخته طرح و توسعه
			سایر اندوفخته ها
			پاداش هیئت مدیره

(۳۱،۱۵۰)			سود سهام پیشنهادی(برای هر سهم ریال)
۱،۰۱۰	۲۸،۵۳۴	۲۵،۲۳۷	سود(زیان) انباسته در پایان دوره مالی منتهی به ۱۳۸۴/۰۹/۳۰
۱۷۵	۳۹۲	۳۵۸	سود هر سهم پس از کسر مالیات-ریال

تاریخ بررسی:	حسابرس:	تاریخ تهیه:	مدیر عامل:
--------------	---------	-------------	------------